

ဂျပန်ဘာကြောင့်အောင်မြင်ခဲ့သလဲ

ML Fujit

မောင်ထွန်းသူ

(မြန်မာပြန်)

Why Has Japan 'Succeeded' ?

Prof: Michio Morishima

ARRANGED BY: HTAIK GYEE

မြန်မာပြန်သုတေသန

အမှတ်

ဤစာအုပ်သည် ထင်ရှားကျော်ကြားသော ‘ဂျပန်စီးပွားရေးပညာရှင်’ - ‘A Japanese Economist’ ‘မိချိုအို-မိုရီရှီးမား’ - Micho Morishima ရေးသားထားသော စာအုပ်ဖြစ်သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအောင်မြင်မှုများကို စနစ်တကျ လေ့လာဆန်းစစ်ပြီး ဝေဖန်သုံးသပ်တင်ပြထားသော စာအုပ်ဖြစ်၏။ သူသည် ရှေးဦးစွာ ဂျပန်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတိုးတက်ဖြစ်ထွန်းမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ‘ကိန်းဘရစ်ချ်တက္ကသိုလ်’၌ ဟောပြောပို့ချခြင်းများ ပြုခဲ့သည်။ ယင်းဟောပြောချက်များကို ပြန်လည်စုစည်းပြီး ပြန်လည်ပြင်ဆင်တည်းဖြတ်ကာ ဤစာအုပ်ကို ရေးသားခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

စီးပွားရေးပညာရပ်တို့တွင် ပါမောက္ခတစ်ဦးဖြစ်သော ‘မိုရီရှီးမား’ သည် ဤစာအုပ်ကို ရေးသားရာ၌ ဂျပန်နိုင်ငံတွင်းသို့ ‘ကွန်ဖြူးရှပ်အယူဝါဒ’ ‘Confucianism’ ၊ တာအိုအယူဝါဒ-‘Taoism’ နှင့် ‘ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူဝါဒ’- Buddhism များ တရုတ်နိုင်ငံမှတစ်ဆင့် ခြောက်ရာစုနှစ်များအတွင်းကဝင်ရောက်လာသည့် အချိန်မှစ၍ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း (၁၂၀) အတွင်းက ဂျပန်နိုင်ငံနှင့် အနောက်တိုင်း ဆက်သွယ်မိချိန်အထိ အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို စူးစူးစိုက်စိုက် လေ့လာသုံးသပ်၍ တင်ပြထားခြင်းဖြစ်၏။

ယင်းသို့တင်ပြရာ၌ သူသည် ‘ဘာသာရေး ၊ လူမှုရေးနှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာသဘောတရားများ’ ‘Religious , social and technological ideas’

နိုင်ငံရပ်ခြား တိုင်းပြည်များမှ ဝင်ရောက်လာပြီး ထူးခြားသော ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ် ဖွဲ့စည်းပေးသွားခြင်းကိုပါ သိသာပြင်သာအောင် ရေးသားခဲ့သည်။ ရေးသားရာ၌ လည်း သူသည် ၁၈၆၇ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း မေဂျီတော်လှန်ရေးခေတ်မှစ၍ ကမ္ဘာတွင် ပထမတန်းစာ အင်အားကြီးနိုင်ငံဖြစ်လာသည်ကိုလည်းကောင်း ၊

‘အထီးကျန်တံခါးပိတ်ဝါဒ’ ‘Isolationism’ ကျင့်သုံးပြီး နှစ်ပေါင်းများစွာ နေထိုင်လာခဲ့ရာမှ ထိုဝါဒ၏ ဆိုးကျိုးကို သိလာသဖြင့် စွန့်လွှတ်လိုက်ခြင်းကြောင့် ‘အနောက်တိုင်းနည်းပညာများ’ ‘Western Technology’ ရရှိလာခဲ့ပြီး ‘ခေတ်သစ်အနောက်တိုင်းဟန် အမျိုးသားနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ’ ‘A Modern Western-style Nation State’ တစ်နိုင်ငံအဖြစ် တည်ထောင်လာနိုင်ခဲ့ခြင်း ကိုလည်းကောင်း အဆစ်အပိုင်းကျကျ ရေးသား ဖော်ပြခဲ့လေသည်။

ကမ္ဘာ့အင်အားကြီး နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်လာခဲ့သော ဂျပန်သည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအပြီးတွင် စစ်ရှုံးနိုင်ငံအဖြစ် ပြာပုံဘဝ ရောက်ကာ အဖက်ဖက်တွင် ချို့ယွင်းပျက်ပြားခဲ့ရ၏ ။ တစ်ကမ္ဘာလုံးက ပြန်လည်နုလန်ထလာဖို့ မလွယ်ဟု ယူဆခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ဂျပန်သည် စီးပွားရေးတွင် လျှင်မြန်စွာ တိုးတက်လာခဲ့ပြီး ကမ္ဘာ့အလည်တွင် အင်အားကြီးနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ် ရပ်တည်လာနိုင်ခဲ့၏ ။ ယေဘုယျအားဖြင့် ပြောမည်ဆိုပါက ‘ယနေ့ခေတ်ဂျပန်နိုင်ငံ’ သည် စီးပွားရေးတွင် အင်အားအလွန်ကြီးမားသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဘဝသို့ ရောက်ရှိနေလေပြီး အနောက်တိုင်းနိုင်ငံကြီးများနှင့် ပခုံးချင်း ယှဉ်နိုင်ခဲ့လေပြီ ၊ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအများအပြားက မော့ကြည့်နေရသည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်နေခဲ့လေပြီ။

ပါမောက္ခမိုးရီရီမားသည် ဂျပန်နိုင်ငံ စီးပွားရေး အောင်မြင်မှုများကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာကြည့်ခဲ့သည်။ ဂျပန် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ထူးခြားသော ဖွဲ့စည်းမှု ၊ အစိုးရနှင့် လုပ်ငန်းရှင်များ၏ ဆက်ဆံရေး ၊ လွတ်လပ်စွာ တွေးခေါ်မြော်မြင်လေ့ရှိသော ‘လစ်ဘရယ်ဝါဒ’ - Liberalism အပေါ် အလေးအနက်သိပ်မထားသည့် ဂျပန်တို့၏ အမြင် ၊ ‘ပုဂ္ဂလိကဝါဒ’-

Individuallismအပေါ် ရေးကြီးခွင်ကျယ် မလုပ်တတ်သည့် စိတ် စည်းလွတ်ဝါးလွတ်မဟုတ်သော ‘အမျိုးသားရေးဝါဒ’ Nationalismစသည်များကို အခြေခံ၍ ဂျပန်၏ စီးပွားရေး အောင်မြင်မှုများကို ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာကြည့်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ အထူးသဖြင့် ‘ကိုယ်ကျင်းတရားဆိုင်ရ သွန်သင်ဆုံးမမှုအယူဝါဒ’- Ethical Doctrinos များနှင့် တွဲ၍ မိမိတို့နိုင်ငံ၏ အခြေအနေအရပ်ရပ်ပေါ် အခြေပြု ဖန်တီးတည်ဆောက်ခဲ့သော ‘ဂျပန်အရင်းရှင်စနစ်’ Japanese Capitalism မူများကို ပေါ်လွင်အောင် ဖော်ပြခဲ့လေသည်။

ဂျပန်နိုင်ငံသည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး၏ ဒဏ်ကို အခြားနိုင်ငံများထက် ပိုမို၍ အပြင်းအထန် ခံခဲ့ရသော နိုင်ငံဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ပြီးပြီဖြစ်ပါသည်။ စစ်ဒဏ်ကြောင့် မြို့ရွာများ အများအပြား ပြာပုံဘဝသို့ ရောက်ခဲ့ရ၏ ။ ဤကြားထဲမှာပင် ဂျပန်သည် စစ်ကြီးပြီးဆုံးပြီးနောက် နှစ်အနည်းငယ်မျှအတွင်း စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် တစ်ရှိန်တိုး တိုးတက်လာခဲ့၏ ။ အချို့သော အနောက်နိုင်ငံများကပင် တအံ့တဩမော့ကြည့်နေကြရ၏ ။ အထူးသဖြင့် ယနေ့ခတ်ကာလအထိ မဖွံ့ဖြိုးမတိုးတက်သော နိုင်ငံများသည် ဂျပန်နိုင်ငံ၏ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုများကို ကြည့်ကာ အားကျကြသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံအပေါ် စိတ်ဝင်စားကြသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံသည် မည်ကဲ့သို့သော နိုင်ငံအမျိုးအစား ဖြစ်ပါသနည်း.....။

ဂျပန်နိုင်ငံသည် အာရှတိုက် အရှေ့ဘက်ကမ်းရိုးတန်းအလွန်၌ တည်ရှိသော ကျွန်းနိုင်ငံဖြစ်သည်။ ရုရှားနှင့် တောင်ကိုးရီးယားနိုင်ငံများသည် ဂျပန်၏ အိမ်နည်းခြင်းနိုင်ငံများ ဖြစ်၏ ။ ‘ဟိုကိုင်းဒိုး’ Hokkaido ၊ ‘ဟွန်ရှူး’ - ‘Honshu’ ၊ ‘ကျူးရှူး’ ‘Kyushu’ ၊ ရှိကိုကူး Shikoku နှင့် ကျွန်းငယ်ကလေးများဖြင့် ဖွဲ့စည်းနေသော ကျွန်းနိုင်ငံဖြစ်၏ ။ ဂျပန်နိုင်ငံကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည့် ကျွန်းများအနက် အကြီးဆုံးကျွန်းမှာ ‘ဟွန်ရှူးကျွန်း’ ဖြစ်၍ ယင်းကျွန်းပေါ်ရှိ တောင်တန်းများထဲတွင် ပေပေါင်း ၁၂၃၈၈ မြင့်သည် ‘ဖူဂျီတောင်’ သည်

လှပကျော်ကြားသော တောင်ဖြစ်သည်။

ဂျပန်နိုင်ငံ၏ ရာသီဥတုတုမှာ အာရှမှတ်သုံရာသီကြီးစိုးသော သမုဒ္ဒရာဆန်ဆန် ရာသီဥတုဖြစ်သည်။ နိုင်ငံမြောက်ပိုင်းတွင် ပူနွေးပြီး တိုတောင်းသော ရာသီနှင့် ပြင်းထန်သော ဆောင်းရာသီရရှိသဖြင့် ဆီးနှင်းများသည် သည်းထန်စွာ ကျရောက်လေ့ရှိသည်။ နွေရာသီနှင့် ဆောင်းကူးရာသီအစောပိုင်းကာလများတွင် ‘တိုင်ဖွန်းမုန်တိုင်း’ မကြာခဏ ကျရောက်လေ့ရှိသဖြင့် သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်ကို မကြာခဏ ခံရတတ်သည်။

ဂျပန်နိုင်ငံ၏ သံယဇာတပစ္စည်းများသည် အလှူပယ်ကြွယ်ဝသည်ဟု မဆိုသာ ၊ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ထွက်ရှိသော နိုင်ငံဖြစ်၏ ။ နိုင်ငံ၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၁၄၅၈၀၃(၃၇၇၇၂၈ စတုရန်းကီလိုမီတာ) ရှိ၍ နိုင်ငံရှိ စုစုပေါင်းမြေဧရိယာ၏ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းအောက်သာလျှင် စိုက်ပျိုးမြေဖြစ်သည်။ အဓိကအားဖြင့် ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးရေးကိုသာ လုပ်ကိုင်သည်။ သစ်လုပ်ငန်း ၊ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း ၊ အင်ဂျင်နီယာလုပ်ငန်း ၊ သင်္ဘောတည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်း ၊ အထည်လိပ်လုပ်ငန်း ၊ ဓာတုဗေဒလုပ်ငန်းများအပြင် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်များမှစ၍ အကြီးစားစက်မှုလုပ်ငန်းကြီးများ ကွန်ပျူတာလုပ်ငန်း အီလက်ထရွန်းနစ်လုပ်ငန်း နှင့် မော်တော်ကားလုပ်ငန်းများ များစွာတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့သည်။

ဂျပန်နိုင်ငံ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာများမှာ ‘ရှင်တိုဘာသာနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ’ တို့ဖြစ်သည်။ ၁၉၉၅ ခုနှစ် စာရင်းအရ လူဦးရေသည် ၁၂၅၅၀၆၄၉၂(၁၂၅သန်းကျော်) မျှရှိရာ ဂျပန်လူမျိုး ၉၉ ရာခိုင်နှုန်းမျှရှိ၍ ကိုရီးယားလူမျိုးမှာ အနည်းစုမျှသာ ရှိသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအပြီးတွင် အင်းအားအလွန်ကြီးမားသော စီးပွားရေးနိုင်ငံကြီးတစ်နိုင်ငံဖြစ်လာခဲ့ရုံမျှမက စက်မှုနည်းပညာနယ်ပယ်တွင်လည်း ဦးဆောင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်လာခဲ့လေ၏ ။

နိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်မှာ ‘စည်းမျဉ်းခံ ဘုရင်စနစ်’ ဖြစ်၍

ဧကရာဇ်ဘုရင်သည် နိုင်ငံတော်၏ အကြီးအကဲဖြစ်သည်။ အစိုးရအဖွဲ့သည် အောက်လွှတ်တော်နှင့် အထက်လွှတ်တော် လွှတ်တော်နှစ်ရပ် ပါဝင်သော ‘ဒိုင်ယက်လွှတ်တော်’ ဖြင့်သာ အုပ်ချုပ်သည်။ အစိုးရအဖွဲ့အား ‘ဝန်ကြီးချုပ်’က ဦးဆောင်လေသည်။

လူတစ်ဦး၏ ဘဝတွင် အဆိုးနှင့် အကောင်းသည် ဒွန်တွဲလျက်ရှိနေသည့်နည်းတူ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ သို့မဟုတ် လူမျိုးတစ်မျိုး၏ ဘဝသည်လည်း အဆိုးအကောင်း ဒွန်တွဲချက်ရှိသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံကို တည်ဆောက်ရာ၌ တည်ဆောက်နေသော ပြည်သူတို့ကြား၌ အဆိုးကများနေလျှင် အဆိုးများနှင့်သာ ရင်ဆိုင်ရတတ်၍ အကောင်းကများပါမူ အကောင်းတွေသာ ဖြစ်လာဖို့ရှိ၏ ။ ဤသည်မှာ သဘာဝ ပင်ဖြစ်သည်ဟု ထင်ပါသည်။

ဂျပန်သည် ၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင် စစ်မာန်နှင့် အစွန်းရောက်အမျိုးသားရေးဝါဒမာန်များတက်ကာ ‘ဟာပိုင်ယီကျွန်း ပုလဲဆိပ်ကမ်း’ ‘Pearl Harbour Hawaii’ ရှိ အမေရိကန်ရေတပ်များကို ရုတ်တရက် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ပြီး ဂျာမနီ ၊ အီတလီ နိုင်ငံများနှင့် မဟာမိတ်နိုင်ငံများ အဖြစ်ရပ်တည်ကာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း၌ ပါဝင်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ်များတွင်မူကား ဂျပန်နိုင်ငံ၏ ‘ဟီရိုရှီးမားနှင့် နာဂါစကီးမြို့’ ‘Hiroshima and Nagasaki’ များသည် အမေရိကန်တို့ကြွချသည့် အဏုမြူဗုံးဒဏ်ကို ကြောက်မက်ဖွယ် ခံခဲ့ရပြီးနောက် လက်နက်ချ အညံ့ခံကာ စစ်ရှုံးနိုင်ငံဖြစ်လာခဲ့ရသည်။

ဂျပန်တို့သည် မိမိတို့၏ အတိတ်သမိုင်းကို ပြန်ကြည့်သည်။ အတိတ်သမိုင်းတွင် ဂုဏ်ယူစရာများနှင့် မာန်တက်စရာများရှိခဲ့သလို သင်ခန်းစာယူဖွယ်ရာ အမှားများနှင့် ပြုပြင်ရမည့် အမှားများကိုလည်း မြင်၏ သူတို့သည် နိုင်ငံတွင် မသင်မနေရသည့် အဖြစ်ကို မြင်ကြသိကြနားလည်ကြသည်။ ထိုအခါမဟာမိတ်တပ်ပေါင်းစု အုပ်ချုပ်ရေးလက်အောက်တွင် နေရသည့်အချိန်မှစ၍

သူူတို့၏ အမှားများကို ပြုပြင်ခဲ့ကြသည်။ အချုပ်အခြာအာဏာ အပြည့်အဝ ပြန်လည်တည်ရှိလာခဲ့သည့် ၁၉၅၂ ခုနှစ်မှစ၍ နိုင်ငံစီးပွားရေးကို အပြင်းအထန် ပြန်လည် တည်ဆောက်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်များအတွင်းတွင်မူ စီးပွားရေး အင်အားကြီးမားသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ အဖြစ် ပြန်လည်ရောက်ရှိကာ တစ်နိုင်ငံလုံး သို့မဟုတ် လူမျိုးတစ်မျိုးလုံးကို အများကလေးစားရသည့်ဘဝ ၊ အများက အားကျခံရသည့် ဘဝသို့ ဆိုက်ရောက်ခဲ့ရလေ၏ ။

ဤစာအုပ်သည် စီးပွားရေးတွင် အင်အားကြီးမားသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်လာအောင် ဂျပန်နိုင်ငံမည်ကဲ့သို့ ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခဲ့သည်ကို ဝေဖန်ဆန်းစစ်ထားသော စာအုပ်ဖြစ်၏ ။ မူရင်းစာအုပ်ကို ရေးသာသူ စီးပွားရေးပညာရှင် ပါမောက္ခ ‘မိချီအိုးမိုရီရှိးမား’ Muchio Morshima က သူစာအုပ်ကို.....

‘ဂျပန်ဘုကြောင့် အောင်မြင်ခဲ့သလဲ’

‘WHY HAS JAPAN SUCCEDED?’

‘နောက်တိုင်းနည်းပညာနှင့် ဂျပန်လူမှုအဆောက်အအုံကိုလေ့လာခြင်း’

‘WESTERN TECHNOLOGY AND THE JAPANESE ETHOS’

ဟု အမည်ပေးထားသည်။ မြန်မာပြန်သူအနေဖြင့်မူ ဤစာအုပ်ကို.....

‘ဂျပန်ဘုကြောင့်အောင်မြင်နေသလဲ’ဟု စီလျော်အောင် အမည်ပေးထားပါသည်။

ဤစာအုပ်ကို ယူလာပြီး မြန်မာပြန်သူထံ ပေးအပ်ခဲ့သည်မှာ မြန်မာပြန်သူနှင့်ရော မြန်မာပြန်သူ၏ သား မောင်မျိုးပိုင်စိုး(ကိုမျိုး I.R) နှင့်ပါ အလွန်ခင်မင်ရင်းနှီးသူ မောင်သိုက်ဝင်းဟန်ဖြစ်သည်။ သူ့မိဘများဖြစ်သော ဦးဘုန်းမြင့်(အငြိမ်းစားကျောင်းအုပ်ကြီး ၊ အ.ထ.က - ၂ အင်းစိန် ကွယ်လွန်) နှင့်

ဒေါ်မြခင် (အငြိမ်းစားကျောင်းဆရာမ) တို့မှာလည်း မြန်မာပြန်သူနှင့် ရင်းနှီးသော မိတ်ဆွေများပင် ဖြစ်သည်။ ဤစာအုပ်ကို ပထမဆုံး ဖတ်သူမှာ ဆရာကြီးဦးဘုန်းမြင့်ဖြစ်၍ မြန်မာပြည်သူများ (စာဖတ်သူများကိုသာ ဆိုလိုဟန်တူ၏) အတွက်များစွာ အကျိုးရှိလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်မိကြောင်း ပြောကာ သူ့သား မောင်သိုက်ဝင်းဟန်အား ဤစာအုပ်ကို ကျွန်တော့်ထံသို့ ပို့ခိုင်းခဲ့သည်။

ဤစာအုပ်သည် စာအုပ်ကောင်းတစ်အုပ်ဖြစ်သည်မှာ မှန်ပါသည်။ မြန်မာပြည်သူများ ဖတ်သင့်ဖတ်ထိုက်သော စာအုပ်ဖြစ်သည်မှာလည်း မှန်ပါ၏။ သို့တစေလည်း ဤစာအုပ်နှင့် ပတ်သက်၍ စဉ်းစားစရာတွေက များလွန်းလှသည်။ ‘ပထမဆုံး’ စဉ်းစားမိသည့်အချက်မှာ ဤစာအုပ်သည် ဂျပန်စီးပွားရေးပညာရှင်တစ်ဦးက ဂျပန်နိုင်ငံအကြောင်းကို လွတ်လပ်စွာ ဝေဖန်ရေးသားထားသော စာအုပ်ဖြစ်သည်။

အကယ်၍ သာ အထင်လွဲမှားစရာများ ဝင်လာခဲ့ပါမူ သို့မဟုတ် မျက်စိတစ်ဖက်မှိတ်၍ ကြည့်သလို ကြည့်ခဲ့ပါမူ မြန်မာပြန်သူအပေါ်၌ ပါ အထင်မှား အမြင်မှား ဖြစ်လာဖွယ်ရှိပါသည်။ အမှန်တော့ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ သမိုင်းဖြစ်စဉ်များနှင့် ရင်ဆိုင်ဖြတ်သန်းခဲ့ရသော အတွေ့အကြုံများသည် (တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင်) တူသည့်နေရာတွင် တူနေတတ်သည့်ဖြစ်ရာ မိမိတို့နိုင်ငံ၏ အဖြစ်နှင့် ယှဉ်ပြီး ယူသင့်သည်များကိုယူ၍ ပယ်သင့်သည်များကို ပယ်ရန်သာရှိပါသည်။ ထိုအမြင်သည် စာအုပ်တစ်အုပ်နှင့် ပတ်သက်၍ မှန်ကန်မျှတသော အမြင်ဟု ထင်ပါသည်။

၁၉၉၄ ခုနှစ်ခန့်က မြန်မာပြန်ဆိုသူ ပြန်ဆိုခဲ့သော ထိုစာအုပ်သည် ၁၉၉၅ တွင် မြန်မာပြန်ဆိုသူ၏ လက်တွင်းသို့ ပြန်ရောက်လာသည်။ စာအုပ်ကို လာပို့သူမှာ ဆရာကြီးဦးဘုန်းမြင့်၏ သားကြီး ‘မောင်ထိုက်ကြီး’ ဖြစ်သည်။ မောင်ထိုက်ကြီးသည် ဂျပန်နိုင်ငံနှင့် လွန်ခဲ့သော ၁၀ နှစ်ခန့်ကတည်းက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်နေသူ တစ်ဦးဖြစ်ပါသည်။ သူ့အမြင်အရ

ဂျပန်နိုင်ငံသည် ကြီးမားကျယ်ဝန်းသည့် နိုင်ငံကြီးတစ်နိုင်ငံမဟုတ်။ လယ်မြေရော သယံဇာတပစ္စည်းများပါ အလျှံပယ် ကြွယ်ဝနေသည့် နိုင်ငံလည်း မဟုတ် ၊ ပင်လယ်တွင်းမှ ကျွန်းစုနိုင်ငံငယ်မျှသာ ဖြစ်၏ ။ တည်နေရာ ၊ အကျယ်အဝန်း ၊ သယံဇာတပေါများကြွယ်ဝမှု စသည်တို့တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ဆင်နှင့် ဆိတ်သဖွယ် ကွာခြားလွန်းလှသည်။ သို့တစေလည်း ယနေ့ဂျပန်သည် စီးပွားရေးတွင် အမေရိကန်နှင့် ပခုံးချင်းယှဉ်လျှက်ရှိသည်။ ဤသည်ကို သူအားကျနေခြင်းဖြစ်သည်။

နိုင်ငံကို အမှန်တကယ် ချစ်မြတ်နိုးကြသော လူငယ်လူရွယ်တိုင်းလည်း ဤအားကျစိတ် သည် ရှိ ရမည်သာ ဖြစ်၏ ။ ‘အားကျစိတ်’သည် ‘အထင်ကြီးစိတ်’ မဟုတ်။ အကယ်၍ များသာ ‘အထင်ကြီးစိတ်’ ဝင်သည်ဆိုဦးတော့ ‘အထင်ကြီးသင့်၍ အထင်ကြီးခြင်း’ သည် ခွင့်မလွှတ်နိုင်သည့် ‘အပြစ်ကြီးတစ်ခု’ မဟုတ်ပါ။ သူ့ကို အားကျလျှင် သို့မဟုတ် သူ့ကို အထင်ကြီးလျှင် သူလိုဖြစ်လာအောင် ကြိုးပမ်းအားထုတ်တတ်ကြသည်မှာ လူသဘာဝ မဟုတ်ပါလော.....။

မောင်ထိုက်ကြီးက ဤစာအုပ်ကို ဘာသာပြန်ဖို့ ထပ်မံအဆိုပြုသည်။ ဤစာအုပ်ကို မြန်မာစာဖတ်ပရိတ်သတ် ဖတ်စေချင်သည်မှာ သူ့စေတနာ...။ မြန်မာပြန်သူကလည်း စာအုပ်အဖြစ်ထွက်လာဖို့ လွယ်ကူလိမ့်မည်မဟုတ်ဟု ပြန်ဖြေသည်။ မြန်မာပြန်သူနှင့် မောင်ထိုက်ကြီးတို့သည် ဤစာအုပ်ဘာသာပြန်ရေးကိစ္စကို ၅ ကြိမ်ထက်မနည်း လူချင်းဆုံ၍ ဆွေးနွေးပြောဆိုကြသည်။ နောက်ဆုံးတွင် သူ့မိခင်ဒေါ်မြခင်(ဆရာမ)ကိုယ်တိုင်လာပြီး ဆွေးနွေးသည်။ ဤစာအုပ်ကို ‘ဘာသာပြန်ရန်’ မြန်မာပြန်သူက လက်ခံလိုက်လေသည်။

မြန်မာပြန်သူအနေဖြင့် ဤစာအုပ်ကို လုံးစေ့ပတ်စေ့ ပြန်ဆိုခြင်းမပြုနိုင်ပဲ ဖြုတ်ခဲ့ ၊ ဖြတ်ခဲ့ ၊ ပယ်ခဲ့ရသည်များအတွက်လည်းကောင်း ၊ အင်္ဂလိပ်စာဝေါဟာရများကို ဖလှယ်ရာ၌ တိုက်ရိုက်အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုမယူဘဲ

သင့်တော်သလို ပြုပြင်ယူခဲ့ခြင်းများအတွက် လည်းကောင်း၊
မူရင်းစာရေးဆရာအနေဖြင့် ဂျပန်နိုင်ငံ၏ သမိုင်းကြောင်းများကို တင်ပြရာ၌
ရှည်လျားထွေပြားသလို ဖြစ်နေသဖြင့် စာဖတ်သူမငြီးငွေ့စေရန် ‘တိ’
ခဲ့ခြင်းများအတွက်လည်းကောင်း မြန်မာပြန်သူအား နားလည်ခွင့်လွှတ်ကြပါရန်
အနူးညွတ် တောင်းပန်အပ်ပါသည်။

နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် ဤစာအုပ်လက်ရေးစာမူကို အလေးအနက်ပြု၍
ဖတ်ရှုကာ အကြံပေးခဲ့ကြသည့် ကိုရွေး(ယူနီတီစာပေ) နှင့် ကိုမင်းမင်း
တို့အားလည်းကောင်း ၊ ဤစာအုပ်ကို မြန်မာပြန်အောင် တိုက်တွန်းအားပေးခဲ့သော
စာအုပ်ပိုင်ရှင် မောင်ထိုက်ကြီးအားလည်းကောင်း ဤစာအုပ်အကြောင်းကို
ပြောပြပြီး အကြံတောင်းသည့်အခါ စိတ်ဝင်တစားနားထောင်ကာ အကြံပေးခဲ့သည်
ချစ်ဇနီး ‘မြင့်’အားလည်းကောင်း ကျေးဇူး အထူးတင်ရှိပါကြောင်း
ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

မြန်မာပြန်သူ။

၂၃ ၊ မေ ၊ ၂၀၀၀

*

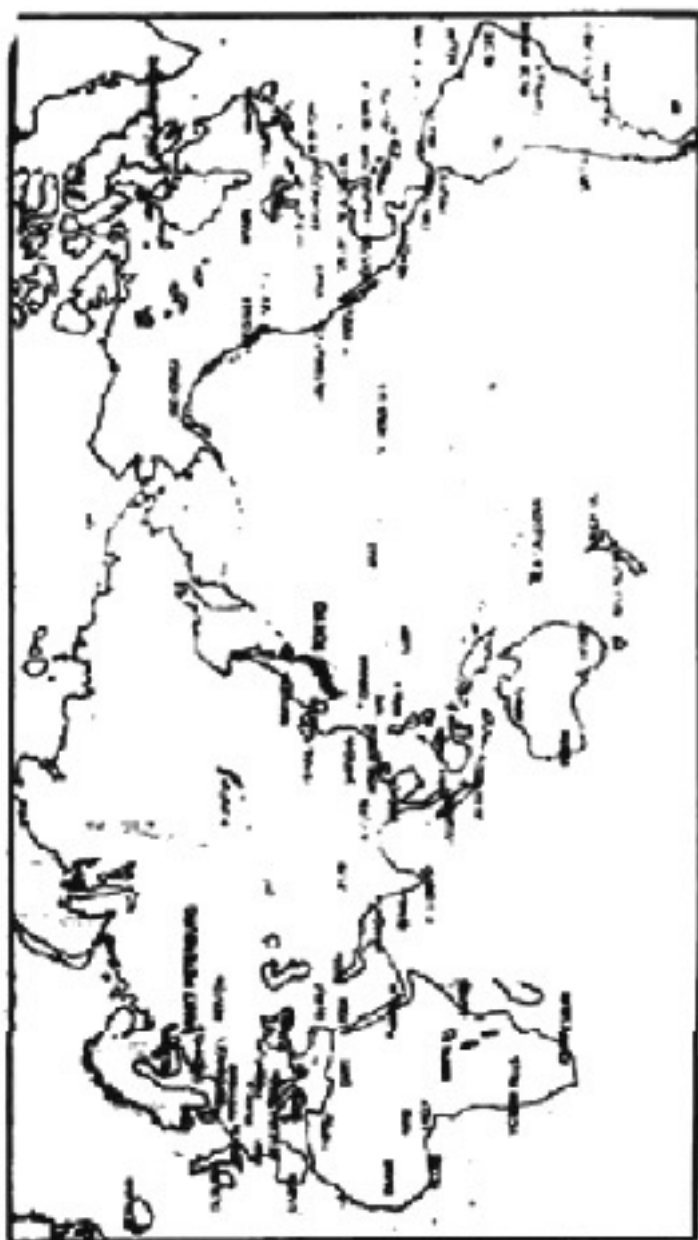
ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤစာအုပ် ဖြစ်မြောက်အောင် အဖက်ဖက်မှာ

ဝိုင်းဝန်းအကူအညီပေးကြသည့် SPIDER FAMILY GROUP မှ ကိုရဲဝင်းနိုင် ၊
ကိုဌေးအောင် ၊ ကိုလှခိုင် ၊ ကိုသန်းလွင် (MTL) ၊ MEJIRO GROUP မှ ကိုအေးသန်းနိုင် ၊
ကိုဝင်းနိုင်ကျော် ၊ ကိုရဲသီဟ(ရဲနောင်လတ်) ၊ ကိုလှဌေး (ဆရာထေး) ၊
ကိုစိုးသန်းအောင် ၊ ကိုရဲဝင်းအောင် + မသဲသဲ ၊ ကိုကြည်ဝင်း + မမိုးမိုး ၊ ကိုယဉ်ဦး ၊
ကိုမောင်စိန် ၊ ကိုမောင်အေး နှင့်သူငယ်ချင်းများ ၊
ဂျပန်မိတ်ဆွေကောင်းများဖြစ်ကြသည့် MR.H.MINANO GAWA , PRESIDENT(FUJI
CAR'S JAPAN CO.,LTD နှင့် MYANMAR FUJI CO.,LTD) ၊ MR.H.OKAZAKI,
PRESIDENT, OKAYAMA GROUP နှင့်တကွ ဂျပန် ကုမ္ပဏီများမှ မိတ်ဆွေကောင်းများ
ကျွန်တော်၏ မွေးမိခင် ဖခင် ကျေးဇူးရှင် ကွယ်လွန်သူ ဖခင်ကြီး
ဦးဘုန်းမြင့်(ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီး အ.ထ.က - ၂ အင်းစိန်) မေမေဒေါ်မြခင်(ဆရာမ -
ငြိမ်း) ညီလတ် မြတ်မင်းဟန် ၊ ညီငယ် သိုက်ဝင်းဟန် ၊ ညီမလေး
စောသော်သော်ဟန် ၊ မဖြစ်ဖြစ်အောင် ဘာသာပြန်ပေးသူ ဆရာဦးထွန်းသူနှင့်
မိသားစု ၊ ကွန်ပျူတာစာစီပေးသူ ကိုညီညီ ၊ ကိုအောင်မိုး ၊ မရီရီသန်း ၊
ကိုစိုးမိုးအောင် နှင့် အဖွဲ့ (POTENCY COMPUTER)တို့အား အထူးပင်
ကျေးဇူးတင်ရှိပါကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ပါသည်။

စီစဉ်သူ

မောင်ထိုက်ကြီး

24 of the Best Counties in Japan

- [illegible]

မူရင်းစာရေးသူ၏

အမှာ

ဤစာအုပ်သည် ၁၉၈၁ ခုနှစ် မတ်လအတွင်းက

‘ကင်းဘရစ်ချ်တက္ကသိုလ်’ ‘THE LINIVERSITY OF CAMBRIDGE’ ၌ ပို့ချခဲ့သော

‘မာရှယ်ဟောပြောပို့ချချက်များ’ ‘THE MARSHALL LECTURES’ကို

စုစည်းတင်ပြထားသော စာအုပ်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းမတိုင်မီ ၁၉၈၁ ခုနှစ်

ဖေဖော်ဝါရီလအတွင်းက ကျွန်တော်သည် ယခုမူထက်ပို၍ အကျဉ်းချုပ်ထားသော

ပို့ချချက်များကို ‘ဆန်တိုရီ-တိုယိုတာ ပြည်သူ့ဟောပြောပို့ချချက်များ’ ‘The Suntory –

Toyota Lecture’ အဖြစ် ‘လန်ဒန်ဘောဂဗေဒပညာသင်ကျောင်း’ ‘THE LONDON

SCHOOL OF ECOMOMICS’၌ ဟောပြောပို့ချခဲ့ဖူးပါသည်။

ပထမဆုံးပေါ်လာသည့် မေးခွန်းမှာ ဂျပန်နိုင်ငံသည် အောင်မြင်မှုရ

ရှိခဲ့သလား မရှိခဲ့ဖူးလား ဟူသော မေးခွန်းဖြစ်၏။ သို့သော်လည်း သိထားသင့်သည်

အချက်တစ်ချက်မှာ ဤကမ္ဘာမြေပေါ်၌ အဖက်ဖက်တွင် အောင်မြင်နေသော

နိုင်ငံဟူ၍ တစ်နိုင်ငံမှ မရှိဟူသော အချက်ဖြစ်သည်။ တစ်နေရာ၌

အောင်မြင်မှုရနေသော်လည်း အခြားတစ်နေရာ၌ အရှုံး နှင့်

ရင်ဆိုင်နေရတတ်သည်များကို မကြာခဏ ကြုံရတတ်ပါသည်။အောင်မြင်မှု နှင့်

ဆုံးရှုံးမှုတို့သည် မကြာခဏဆိုသလို တစ်ခုနှင့် တစ်ခု ယှက်နွယ်

ပေါင်းစပ်နေလေ့ရှိပါသည်။

ဤစာအုပ်၏ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဂျပန်နိုင်ငံ၏ အောင်မြင်နေသော

အပိုင်းများနှင့် ဆုံးရှုံးနေသော အပိုင်းများကို သိရှိအောင် ကြိုးစားရန်ဖြစ်သည်။

ထို့အပြင်လည်း ‘ဘာကြောင့်အောင်မြင်သည် - ဘာကြောင့် ဆုံးရှုံးသည်’ဟူသော

မေးခွန်းများကို ထုတ်ဖော်ပြရန်လည်း ရည်ရွယ်ချက် ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း

ပေါ်ပေါက်လာသည့် ပြဿနာများအတွက် ကျွန်တော်၏

ကိုယ်ပိုင်ဖြေရှင်းချက်များကိုမူ ဤစာအုပ်ထဲတွင် တွေ့ရလိမ့်မည်မဟုတ်ပါ။

ကျွန်တော့်အနေဖြင့် ဤစာအုပ်ထဲတွင် ကျွန်တော်ပြောလိုသည့် အရာများကို စာဖတ်သူများ နားလည်လွယ်အောင် ကြိုးစား၍ ရေးသားထားပါသည်။ ကျွန်တော်ယုံကြည်ထားသည့် အချက်တစ်ချက်မှာ ယခု ဤစာအုပ်တွင် ဖော်ပြပါရှိမည့် ပြဿနာမျိုးအတွက် တိကျမှန်ကန်သော အဖြေတစ်ခု ရရန်မှာ မလွယ်ပါ။ အများအားဖြင့် ဤပြဿနာမျိုးအတန့်က ကွဲပြားခြားနားသော အမြင်များ ရှိနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း လူတစ်ယောက်အနေဖြင့် အခြားလူတစ်ယောက်၏ ကိုယ်ပိုင်အမြင်နှင့် ကိုယ်ပိုင်ကောက်ချက်ချမှုများအား တရားသဘောအဖြစ်အဖြစ် ကောက်ယူ၍ မရနိုင်ပါ။။ ပေါ်ပေါက်နေသည့် ပြဿနာအတွက် အခြားသူပေါ်ပုံချ၍ လည်း အဖြစ်နိုင်ပါ။ သို့ဖြစ်ရာ ဤစာအုပ်ထဲတွင် ကျွန်တော်တင်ပြထားသည်များမှာ ပြဿနာရပ်ကို တစ်ဖက်ထဲမှကြည့်၍ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ အဖြေရှာထားခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်ဟု သဘောထားစေချင်ပါသည်။ အကယ်၍ ပြဿနာရပ်များကို တိတိကျကျနှင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် နည်းလည်ပြီး အဖြေရှာပေးမရမည်ဆိုပါက အချိန်များစွာ အကုန်ခံ၍ လုပ်ရလိမ့်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာအုပ်တွင် ကျွန်တော်တို့သည် ဂျပန်နိုင်ငံအား ကျဉ်းမြောင်းသောအမြင်ဖြင့် ကြည့်၍ ရေးသားထားခြင်းမဟုတ်ပါ။ အနောက်တိုင်းနိုင်ငံများမှ အရင်းရှင်ဝါဒကို ‘မက်စ်ဝီဘာ’ ‘MAX WEBER’ ရ၌ မြင်သုံးသပ်သကဲ့သို့ ရှုမြင်သုံးသပ်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံသည် ရှေးလွန်လေပြီးသော ခေတ်ကတည်းက ကိုယ်ပိုင် ယဉ်ကျေးမှုဖြင့် တည်ရှိလာခဲ့သည့် နိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။ ဂျပန်လူမျိုးတို့၏ အကျင့်စရိုက် နှင့် ထူးခြားသော အရည်အသွေးများမှာလည်း ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ပတ်ဝန်းကျင်အတွင်း၌ နှစ်ပေါင်းများစွာ နေထိုင်၍ ဖွဲ့စည်းဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

စိတ်နေစိတ်ထားနှင့် အကျင့်စရိုက်များသည် တစ်သမတ်တည်း

တည်ရှိနေသည် မဟုတ်ပါ။ မိမိတို့၏ ရုပ်ဝတ္ထု ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေများ၏ ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်မှုတို့နှင့်အတူ တဖြည်းဖြည်းချင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲလျက်ရှိပါသည်။ ထိုနည်းတူစွာပင် စီးပွားရေး ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်မှုအပေါ် တည်မှီ၍ လည်း ပြောင်းလဲမှုများသည် ဖြစ်ပေါ်လာရပါသည်။

စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဆက်ဆံမှုများသည်လည်း အမျိုးသားရေးဆိုင်ရာ စိတ်နေစိတ်ဓါတ်၊ အကျင့်စရိုက်တို့၏ ထူးခြားသောအရည်အသွေးများ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲပေးမှုကို ခံကြရပါသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံ၌ ဖြစ်ပေါ်တည်ရှိနေသော ရုပ်ဝတ္ထု အခြေအနေများသည် အနောက်နိုင်ငံများ၌ တည်ဆောက်၍ ရချင်မှ ရပါလိမ့်မည်။ ယင်းအချက်သည် သိသာအောင်မြင်သော အချက်ဖြစ်သည်ကို ကျွန်တော်တို့မေ့ပစ်၍ မရပါ။

ဤစာအုပ်၏ နောက်ပိုင်း၌ တွေ့ရမည့် အချက်တစ်ချက်ရှိသည်။ ဂျပန်လူ့အဖွဲ့အစည်း တွင် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းစီ၏ ထူးခြားသည့်သဘာဝနှင့် အပြုအမူများသည် အမြဲတစေဖြစ်ပေါ် တည်ရှိနေပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော လူ့ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာစိတ်များကြောင့် ဂျပန်အရင်းရှင်စနစ်သည် စံပြအပ်သော လွတ်လပ်စွာ စွန့်စားလုပ်ကိုင်မှုစနစ်မှ လမ်းခွဲထွက်လာသည် သို့မဟုတ် သွေဖီလာသည်ကို တွေ့ကြရပါသည်။

ဤစာအုပ်က မေးထားသည့်မေးခွန်းတစ်ခုရှိသည်။ အနောက်နိုင်ငံသားတို့၏ စိတ်နေသဘောထားမျိုးကို မပိုင်ဆိုင်သူများသည် အနောက်တိုင်းနိုင်ငံများမှ ထုတ်လုပ်ခဲ့သည့် စက်မှုနည်းပညာများအပေါ် ဘာကြောင့် လွှမ်းမိုးကြီးစိုးထိန်းချုပ်ထားနိုင်ကြပါသနည်း။ ယင်းအမေးမျိုး၊ ယင်းဆန်းစစ်မှုမျိုးများကို မိမိတို့၏ ယုံကြည်ချက်သဘောတရားနှင့် မူဝါဒအရသွားနေကြသော နိုင်ငံအသီးသီး၏ စီးပွားရေးအခြေအနေများကို လေ့လာဆန်းစစ်လျက်ရှိကြပါသည်။ ဥပမာပြရလျှင် တရုတ်နိုင်ငံ၊ ဆိုဗီယက်နိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် အရှေ့အလယ်ပိုင်းနိုင်ငံများသည် ဤကိစ္စတွင် ပညာရှင် အများက

ဆန်းစစ်မှုများမှရရှိသော အဖြေများသည် ထူးခြားရုံမျှမက အခြားနိုင်ငံများ အတွက်ပါ များစွာ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေခဲ့ပါသည်။ မက်စ်ဝီဘာသည် ယင်းအယူအဆပုံစံမျိုးကို အခြေခံ၍ ကမ္ဘာ့ဘာသာအသီးသီးကြို လေ့လာတင်ပြခဲ့ဖူးပါသည်။ တစ်ဦးတည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကောက်ချက်ချယူမှုများသည် မှန်ကောင်းမှန်ပါလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဤအလုပ်မျိုးကို ကမ္ဘာ့ပညာရှင် အများစုက စုပေါင်းပြီး လုပ်ကိုင်သွားသင့်သည်ဟု ကျွန်တော်ထင်ပါသည်။

စီးပွားရေးစနစ်များ၏ သဘောတရားကို ဘာသာရေးယုံကြည်ချက်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ လေ့လာသုံးသပ်ရမည့်အလုပ်မှာ အလွန်ကြီးမားခက်ခဲသောအလုပ်ဖြစ်ရာ ကျွန်တော့်အချင်းနှင့် စွမ်းဆောင်နိုင်မည့်အလုပ်မဟုတ်ပါ။ ယခုရေးသားပြုစုသည့်စာအုပ်သည် အလွန်ကျယ်ဝန်းသော အသိပညာဘောင်အတွင်းမှနေ၍ ဂျပန်နိုင်ငံ၏ အခြေအနေကိုသာ အာရုံထား၍ တင်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာအုပ်၏ နိဒါန်းနှင့် အခန်း(၁) တို့သည် အဓိကတင်ပြထားသည့် ပြဿနာရပ်အတွက် ပဏာမအခြေချပေးထားသည့် အပိုင်းများဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအပိုင်းများသည် ကျွန်တော့်ဦးတည်ချက် အတွက် အလွန်အရေးပါသော အခန်းများဖြစ်ပါသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ ယနေ့ခေတ်ဂျပန်အကြောင်းကိုသာ ချက်ချင်းသိလိုသူများအဖို့ ကတော့ ဤစာအုပ်၏ အခန်း (၂) မှ (၅) အထိကိုသာ ဖတ်ကြမည်ဖြစ်ပြီး အကယ်၍ စိတ်ဝင်စားသည် ဆိုပါက (ကျွန်တော်ကတော့ စိတ်ဝင်စားကြလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်) ကျွန်တော်၏ ‘နိဒါန်းအခန်း (၁) နှင့် နိဂုံး’ တို့ကို စာဖတ်ပရိတ်သတ်များ ဖတ်ကြလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

ဤစာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးတွင် ပုဂ္ဂိုလ်တော်တော်များများထံမှ အကူအညီရယူခဲ့သည် ကို ကျွန်တော်မမေ့ပါ။ အထူးသဖြင့် ဘာသာစကားဆိုင်ရာ အကူအညီမရှိပဲနှင့် ဤစာအုပ်ဖြစ်ပေါ်လာဖို့ မလွယ်ပါ။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်

ရေးသားထားသော စာမူကို ‘မစ္စပရူဟက်တန်’ ‘Mrs, Pure Hutton’ မစ္စ လူဘာ မန်းဖို့ဒ် ‘Mrs, Luba Munford’ နှင့် ကျွန်တော့်သား ဟာရူအို ‘Haruo’ တို့က ဖတ်ရှုပြင်ဆင်ပေးခဲ့ကြသည်။ အထူးသဖြင့် အခန်း(၁) စာအူအကြမ်းကို သူတို့က ဂရုတစိုက် ပြင်ဆင်ပေးခဲ့ကြသည်။ ဒုတိယအခန်းမှာ လွန်ခဲ့သော ဆယ်နှစ်နီးပါးက ဂျပန်ဘာသာစကားသင် ဗြိတိသျှကျောင်းသူ ကျောင်းသားများအတွက် အထောက်အကူစာပေအဖြစ် ဂျပန်ဘာသာဖြင့် ရေးသားထားခဲ့ခြင်း ဖြစ်၏ ။ ယင်းအခန်းကို ‘ဒေါက်တာအဲမိဝါတာနာဘီ’ Dr.Emi Watanabe က အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုရေးသားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

‘တတိယ အခန်းနှင့် ယင်း၏ နောက်မှအခန်းများ ၊ နိဒါန်းနှင့် နိဂုံးများ’ မှာ ကျွန်တော် ဂျပန်ဘာသာဖြင့် ရေးသားထားခြင်းဖြစ်၍ ယင်းကို ဒေါက်တာ ‘ဂျင်းနက်ဟန်းတား’ Dr.Janet Hunter က အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုပေးခဲ့သည်။ ကျွန်တော်၏ ဂျပန်ဘာသာဖြင့် ရေးသားထားသည့် လက်ရေးဆိုးဆိုးစာမူကို ပြန်လည်ကူးယူပေးသူမှာ ကျွန်တော့်ဇနီးဖြစ်၍ ယင်းကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုပေးခဲ့သူမှာ ဂျင်းနက် ဖြစ်ရာ သူတို့၏ ပါဝင်ကူညီမှုကြောင့် ကျွန်တော့်တွင် အခြားလုပ်စရာများအတွက် အချိန်များစွာ ရခဲ့ပါသည်။

ကျွန်တော့်စာမူ တစ်ခုလုံးကို သို့မဟုတ် အပိုင်းများကို ဖတ်ရှုပြီး အားပေးတိုက်တွန်းခြင်းနှင့် လိုအပ်သလို ပြုပြင်ရန် ဝေဖန်အကြံပြုပေးခဲ့ကြသူများအားလည်း ကျွန်တော်များစွာ ကျေးဇူးတင်ပါသည်။ ဝေဖန်အကြံပြုသူများထဲတွင် အယ်လ် ၊ အက်စ် ၊ အီးမှ ‘ပါမောက္ခ မာဆာဟီရို တာတဲမို’ Professor Masahio Tatemoto of Osaka University တို့ ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ စာမူကို ဖတ်ပြီး အကြံပြုခဲ့ကြသူများနှင့် ဝေဖန်ကြသူများသည် ကျွန်တော့်စာအုပ်အတွက် များစွာ အထောက်အကူဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

ဤစာအုပ်ကို ၁၉၇၈ ခုနှစ်အတွင်းက အယ်လ်၊အက်စ်၊အီး၌ တည်ထောင်ခဲ့သော ‘The International Center for Economics and Related

Disciplines’ ဌ ရေးသားခဲ့ခြင်းဖြစ်ရာ ယခုကဲ့သို့အခါအခွင့်သင့်ခိုက်တွင် ယင်းစင်တာ(ဌာန) တည်ထောင်နိုင်ရေးအတွက် ငွေကြေးလှူဒါန်းခဲ့ကြသော ‘ဆန်တိုရီ လီမိတက်ကုမ္ပဏီ’ မှ ‘မစ္စတာခဲဇီးဆာဂျီ’ ‘Mr.Keizp Saji of Suntory Limited’ နှင့် ‘တိုယိုတာမော်တာ ကုမ္ပဏီလီမိတက်’ မှ ‘မစ္စတာအဲဂျီတိုယိုဒါ’ ‘Mr.Eiji Toyota of the Touata Motor Co., Ltd’ တို့အား အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါကြောင်း အလေးအနက်ပြု၍ ပြောလိုပါသည်။ ထိုပြင်လည်း စတင်တည်ဆောက်နေစဉ်အတွင်း ဖြစ်မြောက်အောင် ကူညီပေးခဲ့သူ ‘တိုယိုတာဖေါင်ဒေးရှင်းမှ ဒေါက်တာ ယူဂျီ ရိုဟာယာရှိ’ ‘Dr.Yujiro Hayashi of the Toyota Foundation’ အားလည်း အထူးကျေးဇူးတင်ပါကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ကျွန်တော်သည် အထက်တန်းကျောင်းသားဘဝကတည်းက သမိုင်းဘာသာနှင့် ‘ဆိုက်ကိုလိုဂျီ’ ‘Socilogy’ ခေါ် လူမှုရေးသိပ္ပံဘာသာရပ်တို့တွင် စိတ်ဝင်စားသူဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ယင်းဘာသာရပ်များနှင့် ပတ်သက်သော အသိပညာဗဟုသုတမှာ ကျွန်တော့်တွင် များစွာ မရှိလှပါ။ ကျွန်တော့်အသိမှာ များစွာနည်းပါးပြီး တိမ်လွန်းလှပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဤစာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးနှင့် ယင်းဘာသာရပ်များနှင့် စပ်ဆိုင်ရာစာမုပ်များ၏ အကူအညီကို များစွာ အမှီပြုခဲ့ရပါသည်။ ယင်းသို့ အမှီပြုရေးခဲ့ရသော စာအုပ်များမှာ အားလုံး ဂျပန်ဘာသာနှင့် ရေးသားထားသော စာအုပ်များဖြစ်ပါသည်။ ယင်းစာအုပ်များကို ရေးသားပြုစုခဲ့ကြသော ဂျပန်စာရေးဆရာများကိုလည်း များစွာ ကျေးဇူးတင်ပါကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

Michio Morishima

ဤစာပိုဒ်သည် စာရေးသူ၏ ဝန်ခံချက်အပိုဒ်ဖြစ်သည်။ ယင်းအား မြန်မာစာဖတ်ပရိတ်သတ်နှင့် အဆင်ပြေစေရန် အကျဉ်းချုပ်၍ မူရင်းစာရေးသူ၏ ဝန်ခံချက်အဖြစ် သီးခြားမဖော်ပြတော့ပဲ သူ့အမှာစာထဲတွင် ဖော်ပြလိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

*

နိဒါန်း

(၁)

ကားလ်မတ်က အယူအဆသလောတရားနှင့် လောကျင့်ဝတ်တို့သည် အခြေခံရပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းဆိုင်ရာ အခြေအနေများ၏ ရောင်ပြန်ဟပ်မှုများသာ ဖြစ်ကြသည်ဟု ဆိုသည်။ အထူးသဖြင့် စီးပွားရေးအခြေအနေများ၏ ရောင်ပြန်ဟပ်မှုများ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ သူသည် ထိုအဆိုကို အခိုင်အမာ အလေးနက်ပြု၍ သက်သေအထောက်အထားများစွာ ပြ၍ တင်ပြခဲ့ခြင်းဖြစ်၏ ။ မက်ဝီဘာကလည်း သူ့စာအုပ် ‘ပရိုတက်စတင့်ဘာသာ၏ ကျင့်ဝတ်နှင့် အရင်းရှင်ဝါဒ၏ အခြေခံ စိတ်နေသဘောထား’ ‘Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism’ ထဲ၌ ဘာသာနှင့် စနစ်တို့၏ ဆန့်ကျင်ဖက်တည်ရှိမှုကို ထောက်ပြခဲ့သည်။

သူ့အမြင်အရ ကျင့်ဝတ်တရားသည် ဘာသာတရားက ပေးထားခြင်းဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးစနစ်တစ်ခု၏ လိုအပ်ချက်အရ လူတို့တွင် ပိုင်ဆိုင်လာရသော အကျင့်စရိုက်လက္ခဏာရပ်များသည် ကျင့်ဝတ်တရားနှင့် အံဝင်ခွင်မကျ ဖြစ်နေပါက ကျင့်ဝတ်တရားသည် တိုးတက်လာဖွယ်ရာမရှိဟု ဆိုသည်။ ကျင့်ဝတ်တရားနှင့် သယံဇာတသည် စီးပွားရေးစနစ်တစ်ခုတည်ရှိလာရေးအတွက် လိုအပ်သော အချက်ဟု မြင်သည်။ ဝီဘာအနေဖြင့် ကမ္ဘာ့အဓိက ဘာသာကြီးများအား သုံးသပ်ရာ၌ ယင်းရှုထောင့်မှကြည့်၍ လေ့လာသုံးသပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ဤနေရာတွင် ‘ကွန်ဖျူးရှပ်အယူဝါဒ’ ‘CONFUCIANISM’ နှင့် ပတ်သက်၍

ဝိဘာ၏ ကောက်ချက်ချပုံကို တစ်စေ့တစ်စောင်းမျှလေ့လာရန်လိုသည်။
ကွန်ဖျူးရှပ်မှာ(ဘီစီ ၅၅၇-၄၇၉) တရုတ်ဒဿနိကပညာရှင်ကြီးဖြစ်သည်။ လူတို့၏
အဓိကဟောပြောချက်မှာ မိဘများနှင့် မျိုးရိုးဘိုးဘွားဘီဘင်များအား အမြတ်တနိုး
ရိုသေကိုင်ရှိုင်းခြင်း ၊ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်းနှင့် လူ့ဘောင်လောကအတွင်း၌
တရားမျှတမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းမှု ရရှိရေးတို့ကို တည်ဆောက်ထိန်းသိမ်းရမည်ဟူ၍
ဖြစ်သည်။

ဝိဘာက ကွန်ဖျူးရှပ်အယူဝါဒသည် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၌
ခေတ်အဆက်ဆက်တည်ရှိလာခဲ့သော ရှေးခရစ်ယာန်အယူဝါဒကို
ပြုပြင်သန့်စင်သည်ဟု ယုံကြည်ခဲ့သော အုပ်စုတစ်စု၏ ‘ပြုရီတန်
အယူဝါဒ ‘PURITANISM’ နှင့် ဆင်သည်ဟု ဆိုသည်။ ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒသည်
ကျိုးကြောင်းဆင်ခြင်တုံတရား(ယထာဘူတကျကျဆင်ခြင်မှု) ကို အဓိကထားသည်။
ပြုရီတန်တို့သည် ယင်းသို့သော တရားကိုပင် အဓိကလက်ကိုင်ထားသည်။
သို့သော်လည်း ယင်းအယူဝါဒနှစ်ခုကြားတွင် အခြေခံခြားနားမှုတော့ရှိသည်။
အထူးသဖြင့် ပြုရီတန်ဆင်ခြင်တုံတရားဝါဒနှစ်ခုကြားတွင် အခြေခံခြားနားမှုတော့
ရှိသည်။ အထူးသဖြင့် ပြုရီတန်ဆင်ခြင်တုံတရား ဝါဒသည် ကမ္ဘာကြီးအား
ဆင်ခြင်တုံတရားနှင့် ထိန်းချုပ်ရေးကို ရှာဖွေခြင်းပြုသည်။ ကွန်ဖြူးရှပ်၏
ဆင်ခြင်တုံတရားဝါဒကမူ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းအနေဖြင့် ဆင်ခြင်တုံတရားဝါဒကို
လက်ကိုင်ပြုကာ ကမ္ဘာလောကကြီးနှင့် အဆင်ပြေပြေနေသွားနိုင်အောင်
ကျင့်ကြံအားထုတ်ရမည်ဆိုသည်။ ယင်းအခြေခံခြားနားချက်ကို ဖော်ပြအပြီးအတွင်
ဝိဘာက ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒ၌ သက်ဝင်ယုံကြည်သူများသည် ယင်းသဘောထားမျိုးကို
ထားလေ့ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။

ယင်းကောက်ချက်မျိုး ချခဲ့သော်လည်း ဝိဘာက 'တရုတ်တို့သည်
ဂျပန်တို့ထက် လုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်း မပိုသော်လည်း သူနည်းနှင့်သူ စွမ်းဆောင်နိုင်သည့်
အစွမ်းအစနှင့် လုပ်ရည်ကိုင်ရည်ကတော့ ရှိသည်။ ခေတ်သံယဉ်ကျေးမှုနယ်ပယ်၌

အများနည်းတူ သိပ္ပံနည်းပညာနှင့် စီးပွားရေးပညာတို့ ပေါင်းစပ်ထားသည့် အရင်းရှင်ဝါဒကို ဖြစ်ထွန်းလာအောင်လည်း လုပ်နိုင်စွမ်းရှိသည်ဟု သူ့အမြင်ကို ပွင့်လင်းစွာပင် နှိုင်းယှဉ်တင်ပြထားသည်။'

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဂျပန်တို့ လက်ခံထားသော အယူအဆသဘောများမှာလည်း ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒပင်ဖြစ်သည်ကိုမူကား ဝန်ခံကြရလိမ့်မည်ဖြစ်၏။ ဤတွင် ဂျပန်တို့အပေါ်၌ ထားရှိသော ဝိဘာ၏ သဘောထားသည် တိကျပြတ်သားမှုမရှိသလိုဖြစ်ခဲ့ရသည်။ သူ့အနေဖြင့် ဂျပန်နိုင်ငံ ကွန်ဖျူးရှပ်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ အဖြစ် စဉ်းစားသတ်မှတ်ခြင်း ရှိမရှိ အတိအကျ မသိရသေးပေ။ ဝိဘာသည် သူရေးသားပြုစုခဲ့သည့် 'ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒ' နှင့် တာအိုဝါဒ ' 'CONFUCIANISM AND TAOISM' စာအုပ်ထဲတွင်လည်း ယင်းအချက်ကို ပြတ်ပြတ်သားသား ဖော်ပြခဲ့ခြင်း မပြုခဲ့ပေ။ ထို့ပြင်လည်း ဂျပန်နိုင်ငံမှ လက်ခံကျင့်သုံးနေသော 'အရင်းရှင်ဝါဒ' သည် ပရိတ်စတင်ဘာသာ၏ ကျင့်ဝတ်တရားနှင့် အညီအညွတ်ဖြစ်နေသည်ဟူသော အချက်ကိုလည်း ပြတ်သားမိပြင်စွာ ဖော်ပြထားပေ။ သို့ဖြစ်ရာ ယင်းမဝိမပြင် မပြတ်သားမှုများအတွက် လိုအပ်သလို ထပ်မံ၍ သုနေသနပြုရလိမ့်ဦးမည်ဟု ယူဆရပေသည်။

ဂျပန်ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒ၏ အချို့အရေးပါသော အချက်များကို ကြည့်မည်ဆိုပါက ဂျပန်ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒသည် တရုတ်နိုင်ငံ၏ ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒနှင့် အလွန်ခြားနားနေသည်။ ထို့ပြင်ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒနှင့် တစ်ပြိုင်တည်း လိုကိုရောက်လာခဲ့သော တာအိုဝါဒမှာလည်း ဂျပန်တို့က မိမိတို့နှင့် သင့်တော်သလို ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းများ ပြုလုပ်ကာ 'ဂျပန်ရှင်တိုဘာသာ' 'Japanese Shinto' ဖြစ်လာခဲ့၏။ ဥရောပတိုက်ဖက်တွင် တစ်ခုတည်းသော သမ္မာကျမ်းစာပါ အချက်များကို အနက်အဓိပ္ပာယ် ကောက်ယူပုံကွဲပြားခြားနားရာမှ ကက်သလစ်ဂိုဏ်းထဲမှ ပရိတ်စတင်အမည်ဖြင့် ဂိုဏ်းတစ်ဂိုဏ်း

သီးခြားခွဲထွက်လာခဲ့သည်။

ထိုနည်းတူစွာပင် ဂျပန်ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒသည် တရုတ်ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒပေါ် အခြေခံ၍ တည်ဆောက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ လေ့လာသုံးသပ်ပုံနှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ် ကောက်ယူပုံ ကွဲပြားခြားနားခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ တရုတ်နိုင်ငံမှ လက်ခံကျင့်သုံးပုံများနှင့်များစွာ ကွဲပြားခြားနားလာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။။ ဤသို့ဖြင့် ဂျပန်တို့၏ အကျင့်စရိုက် ၊ စိတ်နေစိတ်ထား ၊ ကိုယ်ကျင့်တရား ၊ ယုံကြည်မှု စသော လူမျိုး၏ ထူးခြားသော ဝိသေသလက္ခဏာရပ်များသည် တရုတ်တို့နှင့် များစွာ ကွဲပြားခြားနားလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဂျပန်နိုင်ငံသည် တရုတ်နိုင်ငံနှင့်ရော ကိုရီးယားကျွန်းဆွယ်နှင့်ပါ အလွန်အလှမ်းကွာဝေးသော နိုင်ငံဖြစ်၏။ တစ်သီးတခြားကင်းကွာကာ အထီးကျန်ဖြစ်နေသော ဂျပန်နိုင်ငံတွင် တရုတ်ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒသည် သင့်တော်လိုအပ်သလို ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုမရှိပဲ ပျံ့နှံ့သွားရန်မှာ မဖြစ်နိုင်ပေ။ ယင်းအယူဝါဒ ဝင်လာစအချိန်ကတည်းက ဂျပန်လူမျိုးတို့သည် မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ဟန် ကိုယ်ပိုင်နည်းဖြင့် အနည်းနှင့် အများဆိုသလို အယူဝါဒများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲ၍ ယူခဲ့ကြသည်။ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း မိမိတို့နှင့် သင်တော်သလို ကောက်ယူ၍ အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

ဘာသာအယူဝါဒတော်လှန်ရေးသည် လျှင်မြန်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာစေသည်။ သတိမမူမိဘဲ အမှတ်မထင် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းမျိုးလည်း ရှိနိုင်သည်။ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ကိုရီးယားနိုင်ငံများမှ သင်္ဘောများနှင့် ထွက်လာချိန်ကတည်းက သင်္ဘောများပေါ်၌ ဖြစ်ချင်လည်း ဖြစ်လာနိုင်သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံ၏ ပင်လယ်ကမ်းခြေတစ်လျှောက်၌ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်စရာရှိသည်။ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သမျှ ဖြစ်စဉ်အားလုံးကို ဤရှုထောင့်မှ နေ၍ လေ့လာကြမည်ဆိုပါက တစ်ခုတည်းသော ယုံကြည်မှုဝါဒအပေါ်အနက်အဓိပ္ပာယ် အယူအဆ ကွဲပြားခြားနားမှုသည် လူမျိုးတစ်မျိုးအား ထူးခြားသော အကျင့်စရိုက်များကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပြီး

ကွဲပြားခြားနားသော စီးပွားရေးအခြေအနေများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်ဟူသော အချက်မှန်ကန်ကြောင်း ထင်ရှားစေသည်။

ကွန်ဖျူးရှပ်က စိတ်စေတနာကောင်းရှိခြင်း ၊ တရားမျှတမှုရှိခြင်း ၊ ရိုသေလေးစားခြင်း ၊ အသိဉာဏ်ကြွယ်ဝခြင်းနှင့် ကတိသစ္စာတည်ခြင်းတို့သည် လူတို့တွင် အရေးအကြီးဆုံးနှင့် အကောင်းမြတ်ဆုံးသော သီလတရားများ ဖြစ်သည်ဟု ဟောထားသည်။ ယင်းတို့အနက် စိတ်စေတနာကောင်းရှိခြင်းသည် လူနှလုံးသား၌ တည်ရှိရမည့် သီလတရားဖြစ်သည်ဟု သူကယုံကြည်သည်။

ကွန်ဖျူးရှပ်၏ အလိုအရ လူ့ဘဝသည် အခြေခံမားဖြင့်ကောင်းသည်။ သဘာဝ အလျောက်ဖြစ်ပေါ်တည်ရှိလာသော လူ့မေတ္တာသည် မိသားစုတစ်စုအတွင်းရှိ ဆေးမျိုးသားချင်းများကြား၌ တည်ရှိနေသည်။ ယင်းမေတ္တာစိတ်သည် လူမှုဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာကိုယ်ကျင့်တရားကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးရာ၌ သဘာဝ ထက်လွန်ကဲသော ပုဂ္ဂိုလ်များက အမိန့်ပေး၍ ကျင့်သုံးနေကြခြင်းမဟုတ်။ အုပ်ချုပ်ကွပ်ကဲနေသူများက စေခိုင်း၍ တာဝန်အရသဘောမျိုးဖြင့် လုပ်ကိုင်နေကြခြင်းလည်း မဟုတ်။ မိသားစုအတွင်း၌ သဘာဝ အလျောက် တည်ရှိနေသော မေတ္တာစိတ်သည် သူ့ဖာသာသူ မိသားစုအသိုင်းအဝိုင်းပြင်ပရှိ သွေးသားမတော်စပ်သူများ ၊ လူစိမ်းသူစိမ်းများထံသို့ လွတ်လပ်စွာ ရောက်ရှိသွားခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ဤအဆင့်သည် လူ့သဘာဝ ၏ အမြင့်ဆုံးနှင့် အပြည့်စုံဆုံး အပိုင်းဖြစ်၍ ယင်းအခြေခံမှ အစပြုကာ လူမှုဆက်ဆံရေးစနစ်သည် ပေါ်ပေါက်လာရခြင်းဖြစ်၏ ။ ယင်းအမျိုးအစားမေတ္တာမျိုးကို မွေးမြူရယူနိုင်သူများသည် မေတ္တာစေတနာရှင်များ သို့မဟုတ် သီလနှင့် ပြည့်စုံသူများဟု အသတ်မှတ်ခံကြရသည်ဟု ကွန်ဖျူးရှပ်က ယူဆသည်။

ယင်းသို့သော လူစားမျိုးဖြစ်လာရေးသည် လူ့ကိုယ်ကျင့်တရားပြုစုပျိုးထောင်ရေးလုပ်ငန်းတွင် အဓိကအကျဆုံးဖြစ်သည်ဟု

ကွန်ပျူရှပ်က ယုံကြည်သည်။ လူတစ်ယောက်အနေဖြင့် ယင်းသို့သော လူစားဖြစ်လာအောင် ကြိုးပမ်းမည်ဟူသော ရည်မှန်းချက်သည် ထားသင့်ထားထိုက်သော အချက်ဖြစ်သည်ဟု သူကဆိုသည်။

ကွန်ပျူရှပ်အယူဝါဒအောက်တွင် သားသမီးဝတ္တရား၊ ညီငယ်တစ်ယောက်လိုက်နာရမည့် တာဝန်စသည်တို့သည် အရေးကြီးသော ကိုယ်ကျင့်တရားများဖြစ်၏ ။

သားသမီးဝတ္တရားများထဲတွင် မိဘများအား ရိုသေခြင်း ၊ မိဘများအား လုပ်ကျွေးပြုစုခြင်း ၊ မိဘများ၏ စကားကို နာယူခြင်း မိဘများ၏ ဆန္ဒအတိုင်း လုပ်ကိုင်တောင်ရွက်ပေးခြင်း စသည်များ ပါဝင်သည်။ ညီငယ်တစ်ဦး၏ ဝတ္တရားများ ထဲတွင် အစ်ကိုကြီးများနှင့် ကိုယ့်ထက် အသက်အရွယ်ကြီးသူများအား ရိုသေကိုင်ရှိုင်းခြင်း ၊ ဆိုဆုံးမမှုကို ခံယူခြင်း စသည်များ ပါဝင်သည်။

ထို့အပြင်လည်း တရုတ်ဘာသာဖြင့် 'ဟို' ဟုခေါ်၍ ဂျပန်ဘာသာဖြင့် 'ဝါ' ဟုခေါ်သော အညီအညွတ်ဖြစ်မှု(ညီညွတ်မှု) သည် မေတ္တာတရားမွေးမြူရေးအတွက် လိုအပ်သော အရာဖြစ်သည်။ အညီအညွတ်ဖြစ်လိုစိတ်သည် လူများအား တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သဘောထားချင်း တိုက်ဆိုက်မှုကို ဖြစ်စေနိုင်ရုံမျှမက လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း၌ အညီအညွတ်ဖြစ်မှုကိုပါ ခိုင်မြဲအောင် ထိန်းသိမ်းထားနိုင်သည်။ သို့သော်လည်း အညီအညွတ်ဖြစ် အောင်ကျင့်ကြံနေထိုင်ရေးဟူသော သဘောတရားသည် အန္တရာယ်ပေးနိုင်သော အညီအညွတ်ဖြစ်မှုမျိုးကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ အညီအညွတ်ဖြစ်ရေးဟူသော ကျင့်ဝတ်အရ လူတစ်ယောက်စကားကို အသိအလိမ္မာဉာဏ်ပညာဖြင့် မဆုံးဖြတ်ပဲ မျက်စိမှိတ်၍ နားထောင်ခြင်း ၊ လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းများသည် အန္တရာယ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။

ထိုနည်းတူစွာပင် ရဲရင့်ခြင်းအားလည်း မေတ္တာတရား၏ ရှေ့ပြေးတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်သည်။ သို့သော်လည်း ရဲရင့်သော

လူတစ်ယောက်သည် မေတ္တာရှင်တစ်ဦးဖြစ်ရမည်ဟု မဆိုလိုပေ။ ရဲရင့်ခြင်းသည် မှန်ကန်သော ရည်မှန်းချက်ကို ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရမည့်အရာဖြစ်သည်။ ကွန်ဖျူးရှပ်က ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့မှုကို လုံးဝအရေးမထားသည့် သတ္တိရှိခြင်းကိုမူ ရှုတ်ချ ဖြစ်တင်သည်။

သစ္စာရှိခြင်းနှင့် ယုံကြည်မှုရှိခြင်းတို့မှာလည်း ရိုးသားဖြောင့်မတ်ခြင်း၏ ကောင်းမြတ်သောကိုယ်ကျင့်တရားနှစ်ပါး ဖြစ်၏ ။ သစ္စာစောင့်သိခြင်းသည် ရိုးသားဖြောင့်မတ်ခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ်သက်ရောက်စေ၍ ရိုးသားဖြောင့်မတ်ခြင်းသည် သစ္စာစောင့်သိခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရစေသည်။ ယင်း နှစ်ခုသည် လူ့နှလုံးသား၌ ဟန်ဆောင်မှုရှိခြင်းနှင့် တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်ခြင်းစသော စိတ်ဆိုးများ မရှိခြင်းကို ဖော်ပြသည်။

ယုံကြည်မှုရှိခြင်းသည် အမြဲတစေအမှန်ပြောခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ယုံကြည်မှုဟူသည် သစ္စာစောင့်သိမှု၏ ပြင်ပဖော်ပြချက်ဖြစ်သည်။ သစ္စာစောင့်သိမှုသည် လူတစ်ဦးနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်ပြီး တည်ရှိနေသော သီလတရား တစ်ခုဖြစ်၍ ယုံကြည်မှုမှာ အခြားလူများနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်နေသော သီလတရားတစ်ခု ဖြစ်သည်။

ယုံကြည်မှုကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးရာ၌ တရားမျှတမှု သို့မဟုတ် မှန်ကန်မှုနှင့် တွဲ၍ ကျင့်သုံးနိုင်သည်။ ယုံကြည်မှုတစ်ခုတည်းအား ပြည့်စုံသောသီလတရားဟု မခေါ်ဆိုနိုင်ပေ။ ထိုနည်းတူစွာပင် အရေးအကြီးဆုံး ကိုယ်ကျင့်တရားဖြစ်သည့် မေတ္တာကိုလည်း တရားမျှတမှုနှင့် တွဲသုံးကာ အသိပညာဖြင့် အားဖြည့်ပေးရသည်။ ကွန်ဖျူးရှပ်ကတော့ စစ်မှန်သော အမျိုးကောင်းသား သို့မဟုတ် လူကြီးလူကောင်း အမျိုးသားတစ်ယောက်သည် အောက်ပါအရည်အသွေးများ ရှိရမည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။ မြင့်မြတ်သော အမျိုးသားကောင်းယောက်ျား ဟုတ် မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ရာ၌ စဉ်းစားရမည့် အချက် (၉) ချက် ရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ.....

For the perfect gentleman there are nine considerations. These are

- A desire to see clearly when he looks at something;
- A desire to hear every detail when listening to something;
- A desire to present a tranquil countenance;
- A desire to be sincere in his words;
- A desire to be careful in his work;
- A willingness to enquire further into anything about which he has doubts;
- A willingness to bear in mind the difficulties consequent on anger;
- A willingness to consider moral values when presented with the possibility of profit.

(The Analects of Confucius, chapter 16).

၁။ အရာတစ်ခုကိုကြည့်လျှင် ပီပြင်ပြတ်သားစွာ
မြင်ရအောင်ကြည့်လိုသော ဆန္ဒရှိခြင်း။

၂။ အကြောင်းအရာတစ်ခုကို နားထောင်လျှင်
အသေးစိတ်ကြားသိအောင်နားထောင်လိုသော ဆန္ဒရှိခြင်း။

၃။ တည်ငြိမ်အေးချမ်းလိုသော မျက်နှာနေမျက်နှာထားကို ပြလိုသော
ဆန္ဒရှိခြင်း။

၄။ လေးစားမှုသဘောထားကို ပြလိုသော ဆန္ဒရှိခြင်း။

၅။ သူ့စကားများတွင် ရိုးသားဖြူစင်သော စကားများ ပါဝင်စေလိုသော ဆန္ဒရှိခြင်း။

၆။ သူ့အလုပ်တွင် သတိကြီးစွာထား၍ လုပ်ကိုင်လိုသော ဆန္ဒရှိခြင်း။

၇။ သူ့သံသယရှိနေသော ကိစ္စများတွင် ထပ်မံမေးမြန်းလိုသော ဆန္ဒရှိခြင်း။

၈။ ဒေါသဖြစ်စေမည့် အခက်အခဲများကို စိတ်ထဲ၌ မြို့သိပ်ထားလိုသော ဆန္ဒရှိခြင်း။

၉။ အကျိုးအမြတ်ရရှိနိုင်သည့် အလားအလာများနှင့် ရင်ဆိုင်ရသည့် ကိုယ်ကျင့်တရား

တန်ဖိုးများကို လက်ခံစဉ်းစားလိုသော ဆန္ဒရှိခြင်း.....စသည်တို့ ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင်လည်း ကွန်ဖျူးရှပ်က အစိုးရကောင်းတို့၏ အခြေခံမူများကိုလည်း ဤသို့ အကြံပြုခဲ့၏ ။ ပြည်သူတို့၏ ကိုယ်ကျင့်တရားကောင်းမွန်ရေးကို ရှေ့ရှု၍ ဖွံ့ဖြိုးအောင်လုပ်ပေးနိုင်သော အစိုးရမျိုးဖြစ်ရမည်။ ပြည်သူလူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း၌ ကိုယ်ကျင့်သီလမြင့်မားအောင် လုပ်ပေးခြင်း အားဖြင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးကို ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သော အစိုးရမျိုး ဖြစ်ရမည်ဟု သူကဆိုသည်။

သူ့အနေဖြင့် ဥပဒေကို အသုံးပြု၍ အုပ်ချုပ်သော အစိုးရစနစ်အားလက်မခံ။ ထိုအစိုးရမျိုးသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း၌ ဥပဒေချိုးဖောက်မှုများ ဖြစ်လာပါက ချိုးဖောက်သူတို့အား အပြစ်ဒဏ်ပေးသည်။ ထိုအခါ လူတို့အနေဖြင့် အပြစ်ဒဏ်မှကင်းလွတ်အောင် မည်ကဲ့သို့ ရှောင်ရှားရမည်ကို စဉ်းစားကြံဆကြသည်။ ယင်းကြံဆမှုများကြောင့် ရရှိလာသော အကျိုးမှာ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် အရှက်မရှိတော့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်ဟု ကွန်ဖျူးရှပ်က ဆိုသည်။

ကွန်ဖျူးရှပ်၏ ဆောင်ပုဒ်မှာ 'ကိုယ်ကျင့်တရားဖြင့် လမ်းညွှန်၍ ရိုသေမှုဖြင့် ထိန်းချုပ်ရမည်' ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ဤဆောင်ပုဒ်အတိုင်းသာ ကျင့်သုံးသွားမည်ဆိုပါက 'ပြည်သူတို့သည် ကိုယ်ကျင့်သီလတရားနှင့် ပတ်သက်သော ရှက်စိတ်သည် ဝင်လာလိမ့်မည်ဖြစ်ပြီး မှန်မှန်ကန်ကန် ကျင့်ကြံနေထိုင်သွားကြလိမ့်မည်' ဖြစ်သည်။ ကွန်ဖျူးရှပ်၏ ယုံကြည်မှုမှာ လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ အထက်တန်းစားလွှာမှ တာဝန်ရှိသူများသည် ရိုသေမှုတည်းဟူသော စည်းစနစ်များအတိုင်း လိုက်နာအုပ်ချုပ်ရမည်ဖြစ်၏ ။ အုပ်ချုပ်သူတစ်ဦးသည် သူ့လက်အောက်ခံများအား ဓလေ့ထုံးစံက သတ်မှတ်ထားသည့်အတိုင်းသာ ဆက်ဆံရမည်။ လူချမ်းသာတစ်ဦးအနေဖြင့်လည်း သင့်မြတ်ဖွယ်ရာသော အပြုအမူများဖြင့် မိမိကိုယ်မိမိသိက္ခာရှိရှိ ထိန်းသိမ်းရမည်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းမှ လိုက်နာလျှက်ရှိသော ရိုသေမှုနည်းစနစ်နှင့် အညီ ပြုမူဆက်ဆံသွားရမည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ယင်းကဲ့သို့ နားလည်ထားကြသော ကွန်ဖျူးရှပ်အယူဝါဒသည် ဂျပန်နိုင်ငံအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ပျံ့နှံ့လာသည့်အခါ ယင်းပုံစံမျိုး မဟုတ်တော့ပေ။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဂျပန်ကွန်ဖျူးရှပ်အယူဝါဒနှင့် တရုတ်ကွန်ဖျူးရှပ်အယူဝါဒတို့ကြားတွင် ခြားနားမှုသည် အချိန်ပြောင်းလာသည်နှင့် အမျှ ကြီးမားလာသည်ဟု အများက ယူဆကြသည်။ ၁၈၈၂ ခုနှစ်အတွင်းက ဧကရာဇ်နိုင်ငံတော်အဖြစ် ရပ်တည်နေသော ဂျပန်နိုင်ငံအတွင်းရှိ စစ်တပ်များအား ဧကရာဇ်ဘုရင်က ထုတ်ပြတ်ခဲ့သည့် အမိန့်သည် အယူဝါဒခြားနားနေကြောင်း သိသာထင်ရှားစေသည့် သာဓကတစ်ခုဟု ဆိုကြသည်။ ယင်းအမိန့်ကို ကွန်ဖျူးရှပ်အယူဝါဒရှုထောင့်မှ ဆင်ခြင်သုံးသပ်၍ ရေးသားထားခြင်း ဖြစ်သည်။

'မေဂျီအစိုးရ' 'Meiji Government' လက်ထက်မှ စတင်တည်ထောင်ခဲ့သော ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံအရ တည်ရှိလာသည့် လူတန်းစားအနိမ့်အမြင့်ခွဲခြားမှုစနစ်ကို ဖျက်သိမ်းပစ်လိုက်သည်။

စစ်သည်တော်လူတန်းစားသည် ကွယ်ပျောက်သွားသည်။ လူတိုင်း
စစ်မှုမထမ်းမနေရ စနစ်သည် အစားထိုးဝင်ရောက်လာသည်။ ဤသို့ဖြင့်
ဂျပန်ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးအား နိုင်ငံတော်အတွက် အလားအလာကောင်း သော
စစ်သည်များအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။

စစ်သားများနှင့် ရေတပ်သားများအတွက် ထုတ်ပြတ်လိုက်သော
ယင်းဧကရာဇ် နိုင်ငံတော်၏ အမိန့်သည် တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ
ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးအတွက်ဖြစ်သည်။ ယင်းအမိန့်သည် ကွန်ဖျူးရှပ်၏
ကိုယ်ကျင့်တရားငါးပါးဖြစ်သော သစ္စာရှိခြင်း ၊ ရိုသေကျိုးနွံခြင်း ၊ ရဲရင့်ခြင်း ၊
ယုံကြည်မှုရှိခြင်းနှင့် ချွေတာခြင်း စသည်တို့အပေါ်၌ အလေးအနက်ထား၍
ထုတ်ပြတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤအမိန့်သည် တရုတ်နိုင်ငံ၌ လက်ခံထားသည့်
'မေတ္တာ'ဟူသော ကိုယ်ကျင့်တရားအား ဥပက္ခာပြုထားသည်။

ယင်းကို ပစ်ပယ်ပြီး သစ္စာရှိမှုဟူသော ကိုယ်ကျင့်သီလတစ်ခုတည်းပေါ်၌
အခြေခံခြင်းသည် ဂျပန်ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒအတွက် ထူးခြားချက်တစ်ခုဖြစ်နေသည်။
အထက်တစ်နေရာ၌ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မေတ္တာ သို့မဟုတ် စိတ်စေတနာကောင်း
ထားရှိခြင်းဟူသော ကိုယ်ကျင့်သီလသည် တရုတ်ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒတွင်
အဓိကကျသော အရာဖြစ်သည်။ သို့တစေလည်း မေတ္တာဟူသော
ကိုယ်ကျင့်သီလအား ဂျပန်ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒ၏ သမိုင်းဖြစ်စဉ်တွင် ဆက်လက်၍
လုံးဝပစ်ပယ်ထားသည်ဟု ပြောပါမူကား မမှန်နိုင်ပေ။

ဤပစ်ပယ်မှုကို ဘယ်ခေတ်အခါကာမှစ၍ ပစ်ပယ်ခဲ့ပါသနည်း။
ဤပစ်ပယ်မှုကို မေဂျီခေတ်က အစပြုခဲ့သည်ဟု ပြော၍ မရပေ။ ယင်းခေတ်မတိုင်မီ
နှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းက ဖြစ်သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံတွင် သစ္စာသည်
မေတ္တာထက်ပိုမို၍ အရေးပါသောအရာဖြစ်သည်။ ဂျပန်တို့အနေဖြင့်
ယင်းကိုယ်ကျင့်သီလအား လူဘဝတွင် အရေးပါအရာရောက်ဆုံးဟု ယူဆခဲ့ကြသည်။
ဂျပန်တို့သည် ယင်းအမြင်ဖြင့် ခေတ်သစ်ကာလကို ချဉ်းကပ်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်၏ ။

ထို့ပြင်လည်း သစ္စာရှိခြင်း၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်မှာ တရုတ်နှင့် ဂျပန်တို့တွင် ကွဲပြားခြားနားသည်။ သစ္စာတရားအား တရုတ်တို့က 'ချန်' 'CHUNG' ဟုခေါ်၍ ဂျပန်တို့က 'ချူ' 'CHU' ဟုခေါ်သည်။ တရုတ်တို့ယူသည့် အဓိပ္ပါယ်မှာ သစ္စာသည် လူတစ်ယောက်၏ အဆိုးအကောင်းပိုင်းခြားသိတတ်သည့် စိတ်ပေါ်၌ သစ္စာရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ဂျပန်တို့ကမူ အခြေခံအားဖြင့် ယင်းအဓိပ္ပါယ်၏ သဘောကို လက်ခံထားသော်လည်း အကျယ်အားဖြင့်မူကား လူတစ်ယောက်အနေဖြင့် သူ့အရှင်သခင်အပေါ်၌ ရိုသေဖြောင့်မတ်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်ဟု ခံယူသည်။ ယင်း၏ ဆိုလိုချက်မှာ မိမိ၏ အရှင်သခင်အား သူ့ကိုယ်သူ အသက်ကိုပင် စတေး၍ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။

ယင်းယူဆချက်နှင့် ပက်သက်၍ တရုတ်နိုင်ငံတွင် နောက်လိုက်များသည် သူတို့ အရှင်သခင်အား မိမိတို့ အဆိုးအကောင်းသိတတ်သည့် စိတ်နှင့်မဆန့်ကျင်သော ရိုးသားဖြောင့်မတ်မှုဖြင့် အမှုထမ်းဆောင်ရမည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုကောက်ယူကြသည်။ ဂျပန်တွင်မူကား နောက်လိုက်များသည် သူတို့၏ အသက်များကို သူတို့၏ အရှင်သခင်အား ပေးအပ်ထားရမည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုကောက်ယူကြသည်။ ထို့ကြောင့် သစ္စာရှိမှု ဟူသော သဘောတရားသည် သားသမီးက မိဘအပေါ်ပြုရမည့် တာဝန်ဝတ္တရားနှင့် ဆက်စပ်ပက်သက်နေ ကြသည်။ မိမိထက် အသက်ကြီးသူများ၊ ဂုဏ်သိက္ခာမြင့်မားသူများ အပေါ်၌ ပြုရမည့် တာဝန် ဝတ္တရားများနှင့် ဆက်စပ်ပက်သက်နေသည်။ ဂျပန်တွင်ခံယူထားသည့် သစ္စာရှိမှုသဘောတရားမှာ အာဏာရှိမှု သွေးသားတော်စပ်မှုနှင့် အသက်အရွယ်စသည်တို့ အပေါ်၌ အခြေခံသည်။ သစ္စာရှိခြင်းနှင့် ယုံကြည်မှုဟူသော ကိုယ်ကျင့်တရားနှစ်ပါးသည် တရုတ်တို့ယူဆသကဲ့သို့ ဒင်္ဂါးတစ်ပြား၏ ခေါင်းတစ်ဖက်၊ ပန်းတစ်ဖက် အနေအထားမျိုး မဟုတ်ပေ။

ယင်းသစ္စာရှိမှု သဘောတရားသည် 'တိုကူဂါဝါခေတ်' 'The Tokugawa

Period' မှစ၍ ရှေ့တန်းရောက်လာခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းနှစ်များတွင်လည်း
ယင်းသဘောတရားအား ဂျပန်လူမျိုးတို့က ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်
ကျင့်သုံးလာခဲ့ကြသည်။ ယင်းခေတ်တွင် ဘုရင်ဧကရာဇ်နှင့် ပတ်သက်သော
ကဗျာအများအပြား ထွက်ပေါ်ခဲ့ကြသည်။ ဆယ်ရှစ်ရာစု၏
နောက်ပိုင်းနှစ်ဝက်ကာလမှ ကဗျာများကို စုစည်းထားသည့် 'မန်ယိုရှူ' 'Manyoshu'
ကဗျာ စာအုပ်တွင် ကဗျာဆရာ 'အိုတိုမိုနိုယာကမိုချိ' 'Otomo no Yaka Mochi'
စပ်ဆိုထားခဲ့သည့် ကဗျာတစ်ပုဒ် ပါဝင်ခဲ့သည်။

ယင်းကဗျာတွင်.....

'ပင်လယ်ပြင်မှာ ငါ့ခန္ဓာကိုယ်ဟာ

ရေထဲမှာ နစ်မြုပ်သွားပါစေ.....

ကုန်းပေါ်မှာ ငါ့ခန္ဓာကိုယ်ဟာ

မြက်ပင်တွေ ဖုံးအုပ်သွားပါစေ.....

ငါ့အရှင်သခင် ဧကရာဇ်ဘုရင်ရဲ့ဘေးမှာ

သေရမယ်ဆိုရင်.....

ငါဘယ်တော့မှ ဝမ်းမနည်းဘူး.....' ဟု ရေးဖွဲ့ခဲ့ပါသည်။

သစ္စာရှိမှုဟူသော ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့် ပတ်သက်၍

အရှင်သခင်တစ်ဦးအပေါ်၌ အလုပ်အကျွေးပြုခြင်းဟု အနက်အဓိပ္ပါယ်
ကောက်ယူပါက အဆိုးအကောင်းသိတတ်သည့် မိမိ၏ စိတ်နှင့် မဆန့်ကျင်သော
အရာတစ်ခုကို သစ္စာရှိစွာ လုပ်ပေးရမည်ဟူသော အယူအဆနှင့်ဆန့်ကျင်မှု အပေါ်၌
အလေးအနက်ထားကြပေ။ ယင်းသဘောတရားကြောင့်လည်း ဂျပန်နိုင်ငံ၌
ငြိမ်းချမ်းရေး သမားတို့၏ လှုပ်ရှားမှုများကို ၁၉၄၅-ခုနှစ်အထိ ခွင့်မပြုခဲ့ခြင်း
ဖြစ်သည်။ ထိုကာလနောက်ပိုင်းတွင်မူ ဂျပန်နိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံ

ဥပဒေထဲ၌ တိုက်ခိုက်ရေးတပ်ဖွဲ့များ မဖွဲ့ရဟူသော အချက်ကို ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

ဂျပန်နိုင်ငံ၏ သမိုင်းတလျှောက်လုံးတွင် ယနေ့အချိန်တိုင်အောင် 'တစ်သီးပုဂ္ဂလဝါဒ' 'Individualism' ဖွံ့ဖြိုးမလာခြင်းသည် ဤအကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆရ၏။ 'လစ်ဘရယ်ဝါဒ' 'Liberalism' ဖွံ့ဖြိုးမလာခြင်းသည်လည်း ဤအကြောင်းကြောင့်ပင် ဖြစ်ဖွယ်ရာရှိသည်။ ဂျပန်တို့သည် သူတို့၏ အုပ်ချုပ်သူများအား နာခံရမည်။ သူတို့မိဘများအား အလုပ်အကျွေးပြုရမည်။ သူတို့၏ အကြီးအကဲများအား ဂုဏ်ပြုရမည်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း၌ အများနှင့်မဆန့်ကျင်သော အလုပ်ကိုသာ လုပ်ရမည် စသောခံယူချက်များသည် ယင်းအကြောင်းကြောင့်ပင် တည်ရှိလာခြင်း ဖြစ်သည်။

သစ္စာရှိမှုဟူသော ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့်ပတ်သက်၍ ယင်းကဲ့သို့ အနက်အဓိပ္ပါယ် ကောက်ယူမည်ဆိုပါက သားသမီးက မိဘများအားလုပ်ကျွေးပြုစုရမည်ဟူသော ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်လာနိုင်သည်။ အဘယ်ကြောင့် ယင်းကဲ့သို့ ဖြစ်ရပါသနည်း။ အုပ်ချုပ်နေသူတစ်ဦး၏ အမိန့်များသည် မိဘများ၏ ဆန္ဒများနှင့် သို့မဟုတ် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းမှ လူအများ၏ ဆန္ဒနှင့် ဆန့်ကျင်လာနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်၏ ။

ဂျပန်နိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးနိုင်ငံရေး တွေးခေါ်ပညာရှင် 'ရှိတိုကုတိုင်းရှိ'(၅၇၃-၆၂၁) 'Shotoku Taishi (573-621)' သည် ဧကရာဇ် ဘုရင်က အာဏာရှင်စနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်ခြင်းကို တားမြစ်ရမည်ဟု အဆိုပြုခဲ့သည်။ အကယ်၍ တားမြစ်လိုပါက ဧကရာဇ်၏ အမိန့်များသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းရှိ လူများစု၏ အတွေးအခေါ်အယူအဆများနှင့် မဆန့်ကျင်စေရဟု သူကတင်ပြသည်။ အကယ်၍ ယင်းကဲ့သို့ဖြစ်အောင် လိုက်နာမည်ဆိုပါက မိဘများ၏ အလိုဆန္ဒများနှင့် ကတော့ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်နေဦးမည်သာ ဖြစ်၏ ။

ယင်းကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ 'တိုင်ရရှိဂဲမိုရီ (၁၁၃၈-၇၉)' 'Taira Shigemori (1183-79)' က 'အကယ်၍ ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် သစ္စာရှိမှုကို ပြသလိုပါက သားသမီးများလိုက်နာရမည့် ဝတ္တရားကို မလိုက်နာပဲ နေရလိမ့်မည်ဟု ယူဆဖွယ်ရှိသည်။ အကယ်၍ ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် သားသမီးဝတ္တရားကျွေးပြန်မှုကို ပြသလိုပါက ကျွန်ုပ်သည် သစ္စာရှိခြင်းဟူသော အကျင့်တရားကို စောင့်ထိန်းရန် ပျက်ကွက်ရပေတော့မည်' ဟု ဆိုခဲ့သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ တရုတ်ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒတွင်မူ 'သစ္စာတရား' သည် အဓိက ကျနေသည်။ စာဖတ်နေသူများအနေဖြင့် ဤစာအုပ်၏ နောက်ပိုင်းအခန်းများကို ဆက်လက်ဖတ်သည့်အခါ ယင်းအခန်းများ၌ အသုံးပြုထားသည့် 'ကွန်ဖျူးရှပ်' ဟူသော စကားလုံးသည် ဂျပန်ကွန်ဖျူးရှပ်အယူဝါဒကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိရှိတတ်ရန် လိုအပ်ပါလိမ့်မည်။

*

(၂)

ဂျပန်သမိုင်းကို လေ့လာမည်ဆိုပါက ပီပီပြင်ပြင်စတင်တွေ့ရသည်မှာ လေးရာစုခေတ်ခန့်ကဖြစ်သည်။ ယင်းအချိန်ကာလတလျှောက်လုံးတွင် ဧကရာဇ်ဘုရင်နှင့် သူ့မိသားစုအနွယ်များသည် ဂျပန်နိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်သူများအဖြစ် ဆက်လက်ရပ်တည်လာခဲ့ကြသည်။ ဘုရင်သည် နိုင်ငံတော်၏ အကြီးမြင့်ဆုံးသော အုပ်ချုပ်သူဖြစ်၏ ။ သို့သော်လည်း လက်တွေ့တွင်မူကား အုပ်ချုပ်မှုကိစ္စအဝဝသည် 'အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်များ' 'Kanpaku' 'အနားယူသွားကြသည့် ဧကရာဇ်ဘုရင်ဟောင်းများ' 'Hoo' 'ရှိုးဂန်း' ဟုခေါ်သော 'စစ်ဘက်ဆိုင်ရာအကြီးအကဲများ' 'Shoguns' နှင့် အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်များလက်ထဲ၌

သာ ရှိနေသည်။ ထို့ကြောင့် ဧကရာဇ်ဘုရင်သည် အမည်ခံမျှသာ ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။

ရဲဖန်ရဲခါတွင် အငြိမ်းစားယူသွားသော 'ဘုရင်များ၏ ကိုယ်စားလှယ်ဝန်ကြီးချုပ်' 'Dajo Daijin' များ ရှိတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် အငြိမ်းစားယူသွားကြသည့် ဘုရင်များ သို့မဟုတ် ရှိုးဂန်းများကိုယ်တိုင်ပင်လျှင် အမည်ခံရပ်ပြုများ ဖြစ်နေတတ်သည်။ သို့သော်လည်း ယခင်အချိန်ကာမျိုးမှာပင်လျှင် အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်များ ၊ ဧကရာဇ်ဘုရင်ဟောင်းများ ၊ ရှိုးဂန်းများ စသည်တို့အား ဘုရင်ဧကရာဇ်ကသာ ခန့်အပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသဖြင့် ဧကရာဇ်ဘုရင်သာလျှင် နိုင်ငံ၏ အမြင့်ဆုံးသော အုပ်ချုပ်သူဖြစ်နေသည်။ သူ၏ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးတာဝန်ကို သူကသာလျှင် ဦးဆောင်၍ စီမံဖန်တီးလျက်ရှိသည်။

ထိုအချိန်အခါက သမိုင်းကြောင်းကို ဆန်းစစ်လိုက်သည့်အခါ ဂျပန်နိုင်ငံသမိုင်း၏ ထိုကာလက သုံးပုံနှစ်ပုံမျှသော ကာလသည် နှစ်ဦးမြိုင် အစိုးရစံနစ်မျိုး ကျင့်သုံးနေကြသည့် သဘောရှိသည်။ ရဲဖန်ရဲခါတွင် သုံးဦးပြိုင်အစိုးရစံနစ်မျိုး တည်ရှိနေတတ်သည်။ ဧကရာဇ်ဘုရင်တစ်ဦးတည်းက တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်သော အစိုးရစံနစ်သည် နှစ်အနည်းငယ်မျှသာ ကြာခဲ့သည်ကို တွေ့ရ၏ ။ထို့ပြင်လည်း နှစ်ဦးပြိုင်အစိုးရ စံနစ်ကျင့်သုံးသော အချိန်ကာလ၏ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းတွင် နိုင်ငံရေးအာဏာကို ရှိုးဂန်းများက သို့မဟုတ် စစ်တပ်မှ ထောက်ခံအားပေးနေသော ဝန်ကြီးချုပ်များ သို့မဟုတ် အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်အကြီးအကဲများက ချုပ်ကိုင်ထားသည်။

တရုတ်နိုင်ငံနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက ထိုခေတ်က တရုတ်နိုင်ငံတွင် အရပ်သား ဗျူရိုကရေစီစနစ် ထွန်းကားနေသည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် အဆမတန် ကြီးမားကျယ်ပြန့်သည့် နိုင်ငံကြီးဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ ဗဟိုအစိုးရတစ်ခုတည်းက ကွပ်ကဲအုပ်ချုပ်နိုင်ဖို့ဆိုသည်မှာ လွယ်ကူသည်မဟုတ်ပေ။ သို့သော်လည်း သမိုင်းတွင် အချိန်ကာလတော်တော်ကြာအထိ ညီညွတ်ခိုင်မာသော ဧကရာဇ်စနစ်၏

အုပ်ချုပ်မှု၏ အောက်တွင် ရပ်တည်ခဲ့သည်။ တရုတ်နိုင်ငံအတွင်းတွင်
မငြိမ်သက်မှုအများအပြားရှိခဲ့သည်ကိုကား ဝန်ခံကြရလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။

ကွန်ဖျူးရှပ်ကိုယ်တိုင် နေထိုင်ခဲ့ရသည့်ဘီစီ ၅၅၃ မှ ၄၇၉ ကာလအတွင်း
'ချောင်မင်းဆက်' The Chou Dynasty ကာလလွှတ်ထက်သွားပြီ နိုင်ငံအတွင်း၌
မြို့စားရွာစားနိုင်ငံငယ် အမြောက်အများပေါ်ထွန်းခဲ့သည်။
ယင်းမြေရှင်ပဒေသရဇ်စနစ်၏ မြို့ပြနိုင်ငံငယ်များသည် အချင်းချင်းတိုက်ခိုက်
လုယက်သတ်ဖြတ်ခြင်းများဖြင့်သာ အချိန်ကုန်လျှင်ရှိခဲ့ကြ၏ ။ ချောင်မင်းဆက်၏
နောက် 'ချင်မင်းဆက်' Chin Dynasty၏ ပထမမြောက် ဧကရာဇ်
ဘုရင်လက်ထက်တွင် တစ်နိုင်ငံလုံးအား သူ့လက်အောက်၌
စုစည်းထားနိုင်ခဲ့သော်လည်း နောက်ပိုင်း နှစ်ပေါင်း ၂၁၀၀ အကြားတွင်
တစ်ခုတည်းသော နိုင်ငံတော်သည် ဖရိုဖရဲဖြစ်ကာ ပြိုကွဲပျက်စီးသွားခဲ့ရပြန်၏ ။

ယင်းကာလသည် နှစ်ပေါင်း ၅၀၀ ခန့်ကြာမြင့်ခဲ့၍ တရုတ်တစ်နိုင်ငံလုံး
အစိတ်စိတ်အမြွှားမြွှား ဖြစ်ကာ သူတစ်လူငါတစ်မင်း ဖြစ်ပေါ်လာသည်။
မြို့စားနယ်စားမင်းများ၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်သို့ ရောက်နေခဲ့ရသည်။
ယင်းမင်းဆက်များမှာ 'ဟန် Han Dynasty' 'တန် Taung Dynasty' 'မင်း Ming
Dynasty' နှင့် ချင် မင်းဆက်များဖြစ်၍ ယင်းတို့၏ အုပ်ချုပ်ရေးခေတ်သည် နှစ်ပေါင်း
၂၀၀ ကျော်မျှ ကြာခဲ့၏ ။ ထိုစဉ်ကပေါ်ထွန်းလာခဲ့သည့် အခြားသော
မင်းဆက်များသည် နှစ်ပေါင်း ၃၀ နှင့် ၄၀ နီးပါးမျှ တည်တံ့ခဲ့ကြသည်။
မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ရှေးရိုးဓလေ့ထုံးစံအလျောက် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သော
အရပ်သားအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖြစ်သော ဗြူရှိကရေစီ အရာထမ်း ၊ အမှုထမ်းစံနစ်သည်
ပျက်မသွားခဲ့ပေ။ စုစည်းညီညွတ်ခိုင်မာခဲ့ကြသော မင်းဆက်တိုင်းတွင်
ယင်းအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ပင် ထွန်းကားခဲ့ကြလေသည်။

ကွန်ဖျူးရှပ်၏ အကြီးဆုံးသော ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုတစ်ခုမှာ ယခင်က
မင်းမျိုးမင်းနွယ်များကသာ လူတစ်စုပိုင်လုပ်ထားခဲ့သည့် ယဉ်ကျေးမှုနှင့်

ပညာရေးကို ပြည်သူ့အများလက်သို့ ရောက်အောင် လုပ်ပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကွန်ဖျူးရှပ်ကွယ်လွန်ပြီးနောက်ပိုင်းတွင် သူ့နောက်လိုက်တပည့်များသည် အယူအဆများကွဲပြားကာ အုပ်စုကွဲ ၊ ဂိုဏ်းကွဲများ ဖြစ်လာကြသည်။ ယင်းတို့အထဲမှ အုပ်စုတစ်စုသည် မြေရှင်ပဒေသရာဇ်နိုင်ငံများအတွင်း၌ ရာထူးများ ဝင်ယူကြသည်။ အရာရှိ အရာခံများအဖြစ် နိုင်ငံရေးလောကတွင် ဆက်စပ်ပတ်သက်လာကြသည်။ ကွန်ဖျူးရှပ်ကိုယ်တိုင်က 'အကျင့်သီလတရားနှင့် ပြည့်စုံသော အစိုးရ' 'Vintuous Government' ဟူသော မူတစ်ရပ်ကို ချမှတ်ထားခဲ့ပြီး တရားဥပဒေဖြင့် အုပ်ချုပ်သော စနစ်ကို ဆန့်ကျင်ခဲ့၏ ။ သို့သော်လည်း သူ့နောက်လိုက်များသည် တရားဥပဒေများကိုသာ ပြဋ္ဌာန်းသည်မဟုတ်။ ယင်းဥပဒေများအတိုင်း ဆောင်ရွက်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကိုပါ လက်ခံခဲ့ကြသည်။

ယင်းအုပ်စုဝင်များသည် နိုင်ငံရေးသမား ဖြစ်ကြရုံမျှမက အကယ်၍ နိုင်ငံရေးသမားများ မဟုတ်သည့်တိုင်အောင် အုပ်ချုပ်နေသူများအား ကူညီနေသည့် နိုင်ငံရေးအကြံပေးများ ဖြစ်လာကြသည်။ သူတို့သည် နောက်မျိုးဆက်သစ်များအား သူတို့၏ အယူအဆများကို သင်ကြားပို့ချပေးသည့် ဆရာများလည်း ဖြစ်လာကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ကွန်ဖျူးရှပ်ကွယ်လွန်ပြီး ကာလတလျှောက်လုံး နိုင်ငံငယ်ကလေးများအဖြစ် အစိပ်စိပ်အမွှာမွှာဖြစ်နေသည့် တရုတ်နိုင်ငံအတွင်း၌ ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒ၏ အခြေခံမူဝါဒများနှင့် ကိုက်ညီအောင် သင်ကြားပေးထားသော အရာရှိများက အုပ်ချုပ်သော အုပ်ချုပ်သည့်စနစ် ပေါ်လာသည်။

သို့သော်လည်း ချင်မင်းဆက် (၂၄၆ - ၂၀၇ ဘီစီ) ပေါ်လာသည့်အခါ ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒ အား အပြင်းအထန် ဆန့်ကျင်ခဲ့ကြ၏ ။ 'အကျင့်သီလနှင့် ပြည့်စုံသောအစိုးရ' ဟူသော မူဝါဒများကို ပယ်ဖျက်ခဲ့ကြသည်။ ဤမင်းဆက်တွင် ပထမဆုံးတက်လာသည့် ဧကရာဇ်ဘုရင်က ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒနှင့် ပတ်သက်သော စာအုပ်များကို ဖတ်ရှုခြင်းနှင့် လက်ဝယ်ထားခြင်းများကို ပိတ်ပင်ခဲ့ရုံမျှမက စာအုပ်များကိုပါ မီးရှို့ဖျက်ဆီးပစ်ခဲ့ကြသည်။ ကွန်ဖျူးရှပ်၏

နောက်လိုက်များကိုလည်း အစုလိုက်အပြုံလိုက် သတ်ဖြတ်ခဲ့သည်။

ထို့နောက်သူသည် စည်းမျဉ်းဥပဒေများနှင့် ညွှန်ကြားချက်များစွာကို ထုတ်ပြန်ကာ တိုင်းပြည်ကိုအုပ်ချုပ်သည်။ ဗဟိုကချုပ်ကိုင်ထားသော အုပ်ချုပ်ရေးစံနစ်သည် ကျယ်ပြန့်ကြီးမား လာခဲ့သည်။ ဤဘုရင်သည် ယခုတရုတ်နိုင်ငံ၌ အထင်ကရရှိနေဆဲဖြစ်သော မဟာတံတိုင်းကြီး ကဲ့သို့သော အဆောက်အအုံများကို ပြည်သူများအား အမိန့်အာဏာဖြင့် အတင်းအဓမ္မစေခိုင်းကာ တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ယင်းတံတိုင်းကြီးမှာ မိုင်ပေါင်းထောင်နှင့်ချီ၍ ရှည်လျားသောတံတိုင်းကြီး ဖြစ်၏ ။ ဤဘုရင်သည် ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော နန်းတော်ကြီးများနှင့် နန်းဆောင်များကိုလည်း ထိုနည်းဖြင့် တည်ဆောက်ခဲ့သည်။

ဤဘုရင်သည် တရုတ်နိုင်ငံ၏ ပြင်ပရှိနယ်စပ်ဒေသများသို့လည်း စစ်တပ်များ မကြာခဏစေလွှတ်ကာ တိုက်ခိုက်စေခဲ့၏ ။ ဤဘုရင်၏ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကြောင့် တနိုင်ငံလုံးတွင် မငြိမ်မသက်မှုများသည် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖြစ်ပေါ်လာနေခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးတွင် သူကွယ်လွန်သည့်အခါ အထွေထွေမကျေနပ်မှုကြီးကို အကြောင်းပြု၍ ဆင်းရဲဒုက္ခ အမျိုးမျိုးကို အပြင်းအထန်ခံစားခဲ့ရသော လယ်သမားတို့၏ ပုန်ကန်မှုကြီးသည် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ကြီးကျယ်သော မျှော်မှန်းချက်ကြီးများဖြင့် အင်အားကြီးဆုံးသော နိုင်ငံကြီးအဖြစ်တည်ဆောက်မှုသည် အချိန်ကြာကြာမခံခဲ့ပေ။ နှစ်အနည်းငယ်မျှအတွင်း ပြန်လည်တည်ဆောက်၍ မရနိုင်လောက်အောင် ပြိုကွဲပျက်စီးသွားခဲ့ရလေ၏ ။

ချင်မင်းဆက်နောက်ပိုင်းတွင် တက်လာသည့် ဟန်မင်းဆက်သည် မိမိတို့ရှေ့က ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အမှားများကို ကောင်းစွာသိခဲ့ကြသည်။ ဟန်မင်းများသည် ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒကို ပြန်လည်လက်ခံ ကျင့်သုံးကြသည်။ ပြန်လည်ရှင်သန်အောင် ဖော်ထုတ်ကြသည်။ ကွန်ဖျူးရှပ်တို့ 'အသိပညာ၊ အလိမ္မာဝါဒ' 'Intellectualism' အား လေးစားကြသည်။ အစိုးရဌာနများတွင်

အသိပညာရှင် အတတ်ပညာရှင်များအား စုစည်းသိမ်းသွင်းကြသည်။
ဤလုပ်ရပ်ကြောင့် မင်းမျိုးမင်းနွယ်များနှင့် လူချမ်းသာများအတွက်
အခက်အခဲများရှိခဲ့ရ၏။ တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် ဥပဒေများ လိုအပ်သလို ပြဋ္ဌာန်း၍
အရာရှိအရာခံများ ဦးစီးသော ဗျူရိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို
တည်ဆောက်ခဲ့ကြသည်။

ယခင်ကတည်ရှိခဲ့သည့် စနစ်အချို့ကိုလည်း ဖျက်သိမ်းခဲ့ကြသည်။
ယခင်ခေတ်က ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ကို မင်းမျိုးမင်းနွယ်များကိုသာ
ပေးအပ်ခဲ့၏။ နယ်စားမြို့စား ဖြစ်လာကြသူများမှာ လက်ရှိအုပ်ချုပ်နေသော
ဘုရင်ဧကရာဇ်နှင့် သွေးသားမကင်းသူများသာ ဖြစ်ကြ၏။ ယင်းစနစ်မှာ
ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံအရ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သော တရုတ်မြေရှင်ပဒေသရာဇ်စနစ်၏
အမွေဖြစ်သည်။ ချင်မင်းဆက်သည် ထိုမင်းဆက်ကို ဖျက်သိမ်းပစ်ခဲ့သည်။

ဤသို့ဖြင့် တော်လှိုင်တော်သလို မည်သူမဆို ပြည်နယ်ဘုရင်ခံ
ဖြစ်နိုင်လာသည်။ လူတန်းစားအသီးသီးမှ သာမန်လူများသည်လည်း
အရာရှိအရာခံဘဝသို့ ရောက်နိုင်၏။ ယင်းတို့အထဲမှ ဝန်ကြီးချုပ် သို့မဟုတ်
ပြည်နယ်ဘုရင်ခံစသည်များ ဖြစ်လာနိုင်ရုံမက စစ်တပ်၏ အကြီးအကဲများပင်
ဖြစ်လာသည်။ တဖြည်းဖြည်းနှင့် လူတော်လူကောင်း ပညာရှင်များရရှိနိုင်ရေး
အတွက် စာမေးပွဲများကျင်းပ၍ ရွေးချယ်ခန့်ထားသည့် စနစ်ပင်လျှင်
ပေါ်ထွန်းလာခဲ့လေသည်။

ထိုစနစ်အရ ဗဟိုအစိုးရသည် နှစ်စဉ်စာမေးပွဲများကျင်းပပြီး
နိုင်ငံတော်၏ မြို့တော်များသာမက ပြည်နယ်အသီးသီးမှ ပညာရှင်များကိုပါ
ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ အရည်အချင်းပြည့်မှီ သူများအဖို့ ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်စွာဖြင့်
အရာရှိအရာခံဘဝသို့ ရောက်သည်အထိ ကြိုးစားပိုင်ခွင့် ရခဲ့ကြသည်။
စာမေးပွဲအောင်မြင်သူများသည် ချက်ခြင်းပင် အုပ်ချုပ်ရေးဝန်ထမ်းဘဝသို့
ရောက်ကြသည်။ မှူးမတ်မျိုးနွယ်ဝင် သားသမီးများသည်လည်း ယင်းအခွင့်အရေးကို

အသုံးချခွင့်ရကြသည်။ ယခင်ကလို နီးစပ်ရာနှင့် ကပ်ရပ်ပြီးဝင်ခွင့်မရကြတော့သဖြင့် သူတို့ကိုယ်သူတို့ အရည်အချင်းပြည့်မီအောင် အားထုတ်ကြရသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဤခေတ်ဤကာလတွင် ကွန်ပျူးရှပ်၏ ဂန္ထဝင်စာပေများအား သင်အံ့လေ့လာကျက်မှတ်မှုများသည် များပြားကျယ်ပြန့်လာသည်။

ဤခေတ်တွင် အယ်အလတ်တန်းစားနှင့် အငယ်တန်းစား မြေပိုင်ရှင်များ၏ သားများသည်ပင်လျှင် ဤစာမေးပွဲစနစ်ကြောင့် မိမိတို့ကိုယ်မိမိ အရာရှိဘဝသို့ရောက်အောင် ကြိုးစားပိုင်ခွင့်ရလာခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် တရုတ်တို့၏ ဧကရာဇ်နိုင်ငံတော် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်သည် ကွန်ပျူးရှပ်ဝါဒ သဘောတရားများအပေါ် အခြေခံသည့် ဥပဒေများနှင့် နိုင်ငံရေးစနစ်များ ပြဋ္ဌာန်းကာ တည်တံ့ခိုင်မြဲလာခဲ့သည်။ ယင်းစနစ်အောက်တွင် စာမေးပွဲဖြင့် အရာရှိရွေးချယ်သော ဗျူရိုကရေစီစနစ် နှင့် အရပ်ဖက်မှစစ်တပ်ကို ကြီးကြပ်ထိန်းသိမ်းထားသော စနစ်တို့သည် ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့သည်။ ထိုအချိန်ကာလမှာပင် ဂျပန်နိုင်ငံသည် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် အဆက်အသွယ်ရှိလာခဲ့သည်။

တရုတ်နိုင်ငံ၏ မင်းဆက်များပြုပျက်ခြင်းမှာ တောင်သူလယ်သမားများ၊ မိန်းမဆိုးခေါ် သင်းကွပ်ခံရသူများနှင့် တရုတ်နိုင်ငံ၏ မြောက်ပိုင်းနယ်ခြားဒေသများ၌ နေထိုင်လျက်ရှိကြသည့် လူများကြောင့်ဖြစ်သည်ကို အများဆုံးတွေ့ရ၏ ။ ယင်းလူတန်းစားသုံးရပ်ထဲမှ တစ်ခါတရံတွင် လူတန်းစားတစ်ရပ်ကြောင့်၊ တစ်ခါတရံတွင် လူတန်းစားနှစ်ရပ်ကြောင့်၊ တစ်ခါတရံတွင် သုံးရပ်စလုံးကြောင့် မင်းဆက်ခေတ်ပျက်သုဉ်းရသည်ကို တွေ့ရသည်။

မင်းဆက်ပျက်သုဉ်းခြင်း၏ အကြောင်းရင်းများထဲတွင် တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းကြောင့်

မင်းဆက်ကိုလက်ခံရမည့်ဘုရင်ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်နှင့် သေဆုံးသွားခြင်းသည်လည်း အချက်တစ်ချက်ဖြစ်သည်။ တရုတ်ဧကရာဇ်ဘုရင်များသည် အလွန်စည်းစိမ်ခံကြသူများ ဖြစ်ကြသည့်အားလျော်စွာ ကာမကျူးခြင်းနှင့် ဘိန်းရှူခြင်းစသော အလုပ်များတွင် မွေ့လျော်ကြသူများ ဖြစ်၏ ။ တရုတ်မင်းဆက်များတွင် အကျင့်စရိုက်ပျက်ပြားသူအရေအတွက်သည် များပြားလှ၏ ။ ဤအတွက်ကြောင့်လည်း ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်နှင့် သေဆုံးကြရသော ဘုရင်အရေအတွက်သည် များပြားရခြင်းဖြစ်သည်။

တရုတ်ဘုရင်များသည် မယားအများအပြားယူခြင်း၌ မွေ့လျော်သူများ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း နန်းတွင်းရေးပြဿနာများသည် စဉ်ဆက်မပြတ် ရှုပ်ထွေးနေတတ်သည်။ ယင်းအရှုပ်တော်ပုံများကြားမှ မိန်းမဆိုးခေါ်သင်းကွပ်တို့၏ ဩဇာအာဏာသည် မမျှော်လင့်ပဲ ကြီးထွားလာကာ နန်းတွင်းရေးရာများတွင် ဝင်ရောက်ခြယ်လှယ်လာတတ်ကြသည်။ ယင်းတို့၏ မသိနားမလည်ပဲ ဝင်ရောက်ခြယ်လှယ်မှုများကြောင့် မင်းဆက်များ ပျက်သုဉ်းရသည်လည်း ရှိ၏ ။

ဘုရင်များ၏ စည်းစိမ်ခံမှုများနှင့် ထင်ရာမြင်ရာလုပ်မှုများကြောင့် နန်းတွင်း၌ အကျင့်စရိုက်ပျက်ပြားခြင်းများနှင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူခြင်းများသည် ထိန်းချုပ်၍ မရနိုင်လောက်အောင် ကြီးထွားများပြားလာလေ့ရှိသည်။ အစိုးရမင်းမှုထမ်းများကလည်း အခွန်အတုတ်များကို အဆမတန် ကြီးလေးစွာ ထောက်ခံကြသည်။ အခွန်အခများ များစွာ ပေးဆောင်နေကြရသော လယ်သမားများ၏ ပုန်ကန်ထကြွမှုများသည် နေရာအနှံ့အပြားတွင် ပေါ်ပေါက်လာလေ့ရှိသည်။ ယင်းမငြိမ်သက်မှုများကြောင့် တရုတ်လူမျိုး မဟုတ်သောလူများသည် တရုတ်တို့၏ မဟာတံတိုင်းကြီးကို ကျော်ဖြတ်ကာ နိုင်ငံတွင်းသို့ ချဉ်းနင်းဝင်ရောက်လာကြသည်။

ထိုအခါ စစ်တပ်များစေလွှတ်ပြီး တိုက်ခိုက်မောင်းထုတ်ကြရသည်။ ရန်သူများအား တိုက်ခိုက်ရေးအတွက် ကုန်ကျသည့် စစ်စရိတ်ငွေမှာ

အဆမတန်များပြားလှသည်ဖြစ်ရာ အခွန်အတုတ်များကို တိုးသည်ထက်တိုး၍
ကောက်ခံကြရပြန်၏။ ထိုအခါ တောင်သူလယ်သမားကြား၌ မကျေနပ်မှုများသည်
တိုးသည်ထက်တိုးလာကြသည်။ တရုတ်နိုင်ငံလို စိုက်ပျိုးရေးကို အဓိကထားသော
နိုင်ငံမျိုးတွင် တောင်သူလယ်သမားတို့၏ ထောက်ခံမှုကို မရသော အုပ်ချုပ်သူများ
ကျဆုံးရသည်မှာ မရှောင်လွှဲနိုင်သော ပြဿနာဖြစ်ပေသည်။

တရုတ်နိုင်ငံ၏ မင်းဆက်အားလုံးပျက်သုဉ်းခဲ့ကြရသည်မှာ
တောင်သူလယ်သမားများ၏ အရေးကို ပြေလည်အောင် မကိုင်တွယ်နိုင်၍ ဖြစ်သည်။
မင်းဆက်တိုင်းသည် တောင်သူလယ်သမားများအတွက် အကျိုးသက်ရောက်စေမည့်
မူဝါဒများကို မချမှတ်နိုင်ခဲ့ကြပေ။ သင့်တော်သည့်
အရေးယူဆောင်ရွက်မှုမျိုးကိုလည်း လုပ်နိုင်စွမ်း မရှိကြပေ။ တချို့မင်းဆက်များတွင်
ဤပြဿနာကို ကိုင်တွယ်ကြသော်လည်း ထိထိရောက်ရောက် လုပ်ဆောင်ချက်ဟူ၍
ကား မရှိသလောက် ရှားပါးလှပေသည်။

ဤသို့ဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒ၏
ချို့ယွင်းချက်အားနည်းမှုများကြောင့် တောင်သူလယ်သမားတို့ကြားတွင်
မကျေနပ်မှုများ အမြဲတစေရှိနေပြီး အုံကြွမှုများနှင့် ပုန်ကန်တိုက်ခိုက်မှုများသည်
စဉ်ဆက်မပြတ် ဖြစ်ပေါ်နေသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ယင်းပြဿနာကို အကြောင်းပြု၍
လက်ရှိအုပ်စိုးနေသော မင်းဆက်သည် ပြိုကွဲပျက်ဆီးခြင်းဖြင့်သာ
အဆုံးသတ်ရသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မင်းမကောင်းသည်နှင့်အမျှ
ပညာတ်အရာရှိအရာခံများကလည်း အကျင့်စာရိတ္တ ပျက်ပြားလာကြသည်ဖြစ်ရာ
လုပ်ပေးသင့်လုပ်ပေးထိုက်သည့် ကိစ္စဟူသမျှကို ဥပက္ခာပြုထားကြသည်က များ၏။
နောက်ဆုံးပုန်ကန်မှုများ ပေါ်လာသည့်အခါ မည်သူကမှ ဝင်၍ မထိန်းနိုင်တော့ပေ။

အကယ်၍ ယင်းမင်းဆက်စနစ်မျိုးနှင့် အုပ်ချုပ်သော တရုတ်နိုင်ငံ၏
အခြေအနေနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေး အဆောက်အအုံကို
နှိုင်းယှဉ်ကြည့်မည်ဆိုပါက တူညီချက်များနှင့် မတူညီချက်များကို

မြင်တွေ့ကြရသည်ဖြစ်သည်။ ဂျပန်သည် မင်းဆက်စနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်သော နိုင်ငံပင်ဖြစ်သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံ၏ မင်းဆက်သည် မပြိုကွဲမပျက်စီးပဲ တည်တံ့နေသည်က များ၏ ။ ၈၆၇ ခုနှစ်မှ ၁၁၉၂ ခုနှစ်အထိ နှစ်အနည်းငယ်မျှသာ မင်းဆက်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် အားနည်းသွားခဲ့သည်။

ယင်းကာလတွင် ဧကရာဇ်ဘုရင်အစိုးရ(နန်းတွင်းအစိုးရ) 'The Court' နှင့် ရှိုးဂန်းအစိုးရ(ဘာကူဖူ) 'The Bakufu' တို့သည် အပြိုင်တည်ရှိခဲ့ကြသည်။ နန်းတွင်းအစိုးရသည်မှာ အရပ်သားအရာထမ်း အမှုထမ်းများ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲသော 'အရပ်သားအစိုးရ' 'Civilian Government' ဖြစ်၍ ဘာကူဖူ အစိုးရမှာ စစ်သားများက ကြီးစိုးကွပ်ကဲသော 'စစ်အုပ်ချုပ်ရေး' Military Administation သို့မဟုတ် 'စစ်အစိုးရ' ဖြစ်သည်။

ဂျပန်နိုင်ငံတွင် ဧကရာဇ်ဘုရင်၏ မိသားစုသို့မဟုတ် ရှိုးဂန်းမိသားစုများထဲ၌ တရုတ်ဧကရာဇ်ဘုရင်များကဲ့သို့ မောင်းမမိသံအခြွေအရံများထားသည့် မိန်းမဆောင်များကို မပိုင်ဆိုင်ကြပေ။ တရုတ်မင်းဆက်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်လိုက်သည့်အခါ ဂျပန်နိုင်ငံ၏ ဘုရင်မိသားစုများနှင့် ရှိုးဂန်းမိသားစုများသည် အဖြစ်ပြောစရာမရှိလောက်အောင် ချိုးခြံခြွေတာပြီးနေထိုင်ကြရသည်။ ထို့ပြင်လည်း ယင်းတို့တွင် အပျော်မယားများကို ထိန်းသိမ်းပေးရသည့် သင်းကွပ်ထားသော မိန်းမဆိုးများ မရှိချေ။

ဂျပန်နိုင်ငံတွင် ဧကရာဇ်ဘုရင်မိသားစု ကိုးကွယ်သော ဘာသာမှာ ရှင်တိုဘာသာဖြစ်သည်။ ဧကရာဇ်ဘုရင်၏ ဗျူရိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေး သဘောတရားသည် ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒအပေါ်တွင် အခြေခံသည်။ ယင်းအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်သည် 'တိုကူဂါဝါဘာကူဖူ' တို့ ကျင့်သုံးခဲ့ကြသည့် စနစ်မျိုးပင် ဖြစ်သည်။ တိုကူဂါဝါခေတ်က ဂျပန်နှင့် တရုတ်တို့၏ အခြေအနေကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လိုက်သည့်အခါ တရုတ်နိုင်ငံသည် 'အရပ်သား ကွန်ဖျူးရှပ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို ကျင့်သုံးသော နိုင်ငံဖြစ်၍ ဂျပန်နိုင်ငံသည်

'စစ်တပ်ကွန်ဖျူးရှပ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် ကျင့်သုံးသော နိုင်ငံ' ဖြစ်သည်ဟု ပြောနိုင်သည်။'

တရုတ်နိုင်ငံ၏ စနစ်သည် 'မေတ္တာတရား' ကို အရေးအကြီးဆုံးသော ကိုယ်ကျင့်သီလတရားအဖြစ် သတ်မှတ်အခြေခံသည်။ ယင်းအခြေခံချက်နှင့် လျော်ကန်သင့်မြတ်သော အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံသည် 'သစ္စာတရား' ကို အခြေခံသော ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒကို ကျင့်သုံးသည်ဖြစ်ရာ ရှေးခေတ်စစ်သည်တော်တို့၏ စည်းကမ်းစနစ်များနှင့် မကင်းသော အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် မျိုး ဖြစ်လာခဲ့သည်။ မိမိ၏ အရှင်သခင်အတွက် အသက်ပင်စွန့်၍ သစ္စာစောင့်သိရမည်ဟူသော အယူအဆဖြင့် အုပ်ချုပ်သည့် စနစ်မျိုး ဖြစ်လာခဲ့သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ပြောရမည်ဆိုပါက ရှေးဟောင်းဂျပန်စစ်သည်တို့၏ အခြေခံမူဖြစ်သော သစ္စာရှိမှုသည် အဓိကကျသော အခြေခံတစ်ခုဖြစ်သည်။ နှစ်နိုင်ငံလုံးသည် ကိုယ့်နည်းကိုယ့်ဟန်ဖြင့် လက်ခံထားသည့် သဘောတရားများနှင့် ကိုက်ညီသော အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များကိုသာ ချမှတ်အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။

ဂျပန်နိုင်ငံ၏ တိုကူဂါဝါခေတ်က စစ်သည်တော်များသည် သူတို့၏ ကိုယ်ကျင့်တရားဆိုင်ရာ တာဝန်(ဧကရာဇ်ဘုရင်အား သစ္စာစောင့်သိခြင်း) နှင့် လက်ရှိအုပ်ချုပ်နေသော နှစ်ဦးပြိုင်အစိုးရစနစ်အတိုင်း ကျင့်သုံးရေးအတွက် ဤသို့သော ဆင်ခြင်တုံတရားဖြင့် ကျင့်ကြံလုပ်ကိုင်ကြသည်။ သူတို့သည် 'သစ္စာစောင့်သိခြင်း' ဟူသော စကားကို မျိုးရိုးစဉ်ဆက် နားလည်လက်ခံခဲ့ကြသည့်အတိုင်း နည်းလည်လက်ခံကြသည်။ သာမန်စစ်သည်နှင့် ပြည်သူတို့သည် မိမိတို့၏ 'ဒိုင်မျိုး' 'Daimyo' (မိမိနှင့် အနီးကပ်ဆုံးသော မိမိ၏ အထက်အရာရှိ အရှင်သခင်) အား သစ္စာရှိကြရမည်။ 'ဒိုင်မျိုး' တစ်ဦးချင်းစီက မိမိတို့အထက်မှ ရှိုးဂန်းအပေါ် သစ္စာစောင့်သိရမည်။ ရှိုးဂန်းများကလည်း ဧကရာဇ်ဘုရင်အပေါ် သစ္စာရှိရမည်... စသည့်အခြေခံနားလည်မှုအတိုင်း

လက်ခံကျင့်သုံးဆောင် ရွက်ကြသည်။။

အဆင့်ဆင့် သတ်မှတ်ခွဲခြားထားသော အဖွဲ့အစည်းများ၏ သစ္စာစောင့်သိမှုများသည် ဧကရာဇ်ဘုရင်အပေါ် ပြည်သူတစ်ရပ်လုံး၏ သစ္စာစောင့်သိမှုများသည် တိုက်ရိုက်(သို့မဟုတ်) သွယ်ဝိုက်၍ ဖြစ်ထွန်းလာရသည်။ သစ္စာရှိမှုစနစ်ကို ယင်းကဲ့သို့ အဆင့်ဆင့်သတ်မှတ်ခွဲခြားထားသော လူတန်းစားအဖွဲ့အစည်းအသီးသီးက လိုက်နာနေသမျှကာလပတ်လုံး နှစ်ဦးပြိုင်အစိုးရစနစ်တွင် ဖြစ်စေ ၊ မြေရှင်ပဒေသရာဇ်တွင်ဖြစ်စေ လူ့ကျင့်ဝတ်တရားဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခများသည် ပေါ်ပေါက်လာစရာ အကြောင်းမရှိပေ။

သို့သော်လည်း ရံဖန်ရံခါတွင် 'ဒိုင်မျို' က ရှိုးဂန်းအပေါ်၌ သစ္စာစောင့်သိမှုပျက်ကွက်ခြင်း သို့မဟုတ် ရှိုးဂန်းများက ဧကရာဇ်ဘုရင်အပေါ် သစ္စာစောင့်သိမှု ပျက်ကွက်ကာ မလေးမစားလုပ်ခြင်း စသည်များ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သည်။ ယင်းသို့ဖြစ်လာသည့်အခါ ပြည်သူတို့အနေဖြင့် ဂျပန်ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒထဲ၌ ဘာကြောင့်သစ္စာစောင့်သိမှုက ဤမျှလောက်အထိ အရေးပါနေသနည်းဟု တွေးတောကာ အံ့သြခြင်း ဖြစ်လာကြသည်။ ယင်းသစ္စာစောင့်သိမှုကို ပေးအပ်ရမည့် ပုဂ္ဂိုလ်သည် မည်သူဖြစ်သင့်သနည်းဟုလည်း မေးခွန်းထုတ်လာကြသည်။

အကယ်၍ ထိုသစ္စာစောင့်သိမှုကို ရသင့်ရထိုက်သည် ဧကရာဇ် ဘုရင်ဖြစ်သည်ဆိုပါက 'မင်းဧကရာဇ်၏ ကြည်ညိုမြတ်နိုးချစ်ခင်လေးစားဖွယ်ရာ အခြေအနေ' ကို တောင်းခံကြရမည်ဖြစ်၏ ။ တစ်ဖက်တွင်လည်း 'ဘာကူဖူများဖျက်သိမ်းရေး' ကိုပါ တောင်းဆိုရလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ ဘာကူဖူများအတွက် သဘောတရားရေးရာပိုင်းတွင် အခက်အခဲဖြစ်ကာ အကျဉ်းအကြပ်ထဲ ရောက်သွားဖွယ်ရာ ရှိ၏ ။ အမှန်အားဖြင့်လည်း တိုကူ ဂါဝါခေတ်၏ နောက်ပိုင်းကာလ အနောက်နိုင်ငံများက ဂျပန်သဘောဆီပ်များ ဖွင့်ပေးရန် ဖိအားပေးလာသည့်အခါ ဘာကူဖူတို့ အနေဖြင့် ယင်းပြဿနာရပ်အား

မည်သို့ ရှင်းရမည်ကို မသိပဲ ဖြစ်ခဲ့ရဖူး၏။ အချို့သော ကိစ္စရပ်များတွင် ဘာကူဖူတို့သည် ဧကရာဇ်ဘုရင်(နန်းတွင်းအစိုးရ)အား အသိအမှတ်မပြုပဲ အသိပင်မပေးပဲ လုပ်လေ့ရှိကြသော်လည်း အမှားများဖြစ်လာသောအခါ အချို့ကိစ္စရပ်များတွင်မူ ဧကရာဇ်ဘုရင်အား သို့မဟုတ် နန်းတွင်းအစိုးရအပေါ် တာဝန်ပုံချလေ့ရှိသည်။ ထိုသာဓကများကို တွေ့မြင်သိရှိရသော ပြည်သူတို့သည် ဘာကူဖူတို့ ကိုယ်တိုင်က ဂျပန်နိုင်ငံ၏ သဘောတရားအတိုင်း မဆောင်ရွက်ကြခြင်းကို နားလည်သဘောပေါက် လာကြသည်။

တရုတ်ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒသည် လူနှင့် စပ်ဆိုင်သည့် အရာများကို အဓိကထားသည့် အယူဝါဒမျိုးဖြစ်၍ ဂျပန်ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒသည် အမျိုးသားရေးကို ဦးစားပေးသော အယူဝါဒမျိုးဖြစ်သည်။ ဤခြားနားမှုသည် တရုတ်နိုင်ငံ၏ စိတ်ကူးတစ်ခုဖြစ်သော 'အလယ်ဗဟိုနိုင်ငံ' အယူအဆကို အကြောင်းပြု၍ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆရ၏။ တရုတ်တို့က သူတို့နိုင်ငံသည် ကမ္ဘာကြီး၏ အလယ်ဗဟို၌ တည်ရှိပြီး ယဉ်ကျေးမှုအသီးအပွင့်များ ထွန်းကားပွင့်ဖူးရာ နိုင်ငံဟု ယူဆကြသည်။ ထိုယူဆမှုကြောင့် တရုတ်တို့၏ 'အလယ်ဗဟိုနိုင်ငံ' ဟူသော အယူအဆသည် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ဂျပန်နိုင်ငံကတော့ သူ့အခြေအနေသည် အင်အားကြီးမားသော နိုင်ငံကြီးတစ်နိုင်ငံ၏ ဖိအားအောက်၌ ရောက်နေသည်ဟု ယူဆသည်။ ထို့ကြောင့် သူ့နိုင်ငံကာကွယ်ရေးကို များစွာရှေ့တန်းတင်ခဲ့သည်။ သူ့အနေဖြင့် အရှေ့တောင်အာရှ၏ ထောင်ထဲ၌ ဆက်လက်ရပ်တည်နိုင်ရန် လိုလာသည်ဆိုပါက စစ်စီချွေတာရမည်။ သတ္တိရှိရမည်ဟု ခံယူခဲ့သည်။

တရုတ်နှင့် ဂျပန်တို့၏ ယဉ်ကျေးမှုကွဲပြားခြားနားခြင်းသည် ငါးရာစုနှင့် ခြောက်ရာစုခန့်ကတည်းက ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုစဉ်ကတည်းက ဂျပန်သည် မိမိတို့နှင့် မနီးမဝေး၌ တရုတ်နိုင်ငံကြီး တည်ရှိနေခြင်းကို သတိကြီးစွာ ထားမိခဲ့သည်။ မိမိတို့တွင် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခြင်း မရှိပဲ

အရိုင်းအစိုင်းအဆင့်၌ သာ ရှိနေသေးသည်ကိုလည်း ဆင်ခြင်သုံးသပ်မိခဲ့သည်။
ထို့ကြောင့်လည်း မိမိတို့နိုင်ငံ ရှင်သန်ရပ်တည်နိုင်ရေးသည် အလွန်အဓိကကျသော
လိုအပ်ချက်ကြီးတစ်ခုဟု ယုံကြည်ယူဆခဲ့ကြသည်။ အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့်
ကာကွယ်ရေးသည် ဂျပန်ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒတွင် မရှိမဖြစ်သော လိုအပ်ချက်ဟု
လက်ခံခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်ကာလမှ စ၍ ဂျပန်သည် မိမိတို့နိုင်ငံနှင့်
အခြားနိုင်ငံများကြား၌ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် တည်ရှိနေသည်ကို
သတိထားမိလာသည်။ အနောက်နိုင်ငံများနှင့် အဆက်အသွယ်ပြုလုပ်ချိန်တွင်
ဂျပန်နိုင်ငံသည် ခြောက်ရာစုနှစ်ကတည်းက သတိထားမိခဲ့သော ထိုအသိကို များစွာ
အလေးအနက် ပြုနေကြပြီဖြစ်၏ ။

အောက်ကျ အားငယ်စိတ်ဟု ဆိုရမည့် ယင်းခံစားမှုများကြောင့်
နောက်ဆုံးတွင် တိုကူဂါဝါ ဘာကူဖူ The Tokugawa Bakufu ခေတ်တွင်
'အထီးကျန်နေရေးမူဝါဒတစ်ရပ်' A Policy of Seclusion ကို ချမှတ်ခဲ့သည်။
အမျိုးသားရေးဝါဒနှင့် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓါတ်တို့သည်
အပြင်းအထန်တက်ကြွလာခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း တိုကူဂါဝါ ခေတ်ကုန်ဆုံးချိန်တွင်
ဂျပန်နိုင်ငံသည် ကမ္ဘာကြီး၏ ပြောင်းလဲမှုအရပ်ရပ်ကို ကြည့်၍ မိမိတို့
ချမှတ်ထားသည့် အထီးကျန်နေရေးကို ဆက်လက် ကျင့်သုံး၍
မဖြစ်နိုင်တော့ကြောင်း နားလည်လာသည်။ ထိုအသိဝင်ချိန်မှစ၍
ဂျပန်ခေါင်းဆောင်များနှင့် ဂျပန်ပြည်သူတို့သည် သူတို့၏ လမ်းကြောင်းကို
ပြောင်းလဲစစ်ကြသည်။ သေးသိမ်သော စိတ်နေစိတ်ထားနှင့် ကျဉ်းမြောင်းသော
အာများကို အနောက်တိုင်းစက်မှုလက်မှု နည်းပညာ ရယူရေးအပေါ်၌ ပြင်းထန်စွာ
အာရုံစူးစိုက်ခဲ့ကြသည်။

တရုတ်နိုင်ငံ၏ ဗျူရိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေး စနစ်တွင် တရုတ်ရှေးဟောင်း
စာပေများနှင့် ကဗျာဖွဲ့ဆိုခြင်း အတတ်ပညာများ၌ ကျွမ်းကျင်သည့် ပညာရှင်များ
လွှမ်းမိုးနေချိန်တွင် ဂျပန်နိုင်ငံ၏ အရာရှိ အရာခံများနှင့် ပညာရှင်တို့သည်

လက်နက်ထုတ်လုပ်ရေးအပေါ်၌ စိတ်ဝင်စားနေကြသည်။ အနောက်တိုင်း၌ ထွန်းကားနေသည့် သိပ္ပံပညာနှင့် စက်မှုလက်မှုနည်းပညာများ အပေါ်၌ စိတ်ဝင်စားနေကြသည်။

နှစ်နိုင်ငံလုံးသည် ကွန်ပျူရှပ်အပေါ်၌ အခြေခံခဲ့သည်ကား မှန်၏ ။ သို့သော်လည်း တရုတ်တို့သည် ခေတ်နှင့်အမှီလိုက်ရန် တက်တက်ကြွကြွ မရှိ။ ခေတ်နောက်ပြန်ဆွဲသည့် အမြင်များကို လက်ခံကာ အနောက်နိုင်ငံမှ သိပ္ပံပညာများကို အပြင်းအထန် ဆန့်ကျင်ခဲ့ကြသည်။ တိုကူဂါဝါ ဘာကူမူ ခေတ်မှနေ၍ 'မေဂျီတော်လှန်ရေး' 'Meiji Revolution' ခေတ်မတိုင်မီ ဧကရာဇ်နိုင်ငံတော် အစိုးရခေတ်အထိ နိုင်ငံတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ခဲ့ကြသော အရာရှိအရာခံများနှင့် ပညာရှင်များသည် အနောက်တိုင်း သိပ္ပံပညာများနှင့် စက်မှုလက်မှုနည်းပညာများ ရရှိရေးလုပ်ငန်းများအပေါ်၌ သာ အလွန်ထက်သန်ပြင်းပြသည့် စိတ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။

အနောက်တိုင်းအရင်းရှင်ဝါဒသည် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းစီ၏ လွတ်လပ်မှုများစွာ အလေးထားနေသော်လည်း ဂျပန်နိုင်ငံတွင်မူကား အတင်းအဓမ္မ စေခိုင်း၍ လျှောက်ရမည့်လမ်းခရီးကို အစပြုလာခဲ့သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံနှင့် အနောက်နိုင်ငံများကြား၌ တည်ရှိနေသည့် သိပ္ပံပညာနှင့် စက်မှုလက်မှုဆိုင်ရာ ကွဲပြားခြားနားမှုများကို နည်းပါးသွားစေရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခဲ့သည်။ ဤခရီးရှည်ကြီးကို လျှောက်ရာ၌ လူတစ်ဦးချင်းစီသည် မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်ခွင့်ကို အဆုံးခံသင့်လျှင် အဆုံးခံရ၏ ။ အကယ်၍ လိုအပ်ပါက အသက်ကိုပင် စွန့်လွှတ်ရမည်ဟု ခံယူစေခဲ့၏ ။ ဤသည်မှာ သူ၏ သစ္စာစောင့်သိမှုနှင့် သူ၏ ကိုယ်ကျင့်တရားဟု သတ်မှတ်ခဲ့သည်။

ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် ဂျပန်နိုင်ငံ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ယင်းရှုထောင့်မှ နေ၍ ဆင်ခြင်သုံးသပ်မည်ဆိုပါက ဂျပန်နိုင်ငံသမိုင်းတွင် ထူးခြားသော အချိန်ကာလနှစ်ခုကို တွေ့မြင်ကြရလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ ပထမအချိန်ကာလမှာ

ခြောက်ရာစုအကုန်မှ ခုနှစ်ရာစုအလယ်ခန့်အထိ အချိန်ကာဖြစ်သည်။
ယင်းအချိန်ကာလတွင် ဂျပန်သည် မိမိအပေါ်၌ ဖိအားပေးလာသည့်
တရုတ်အင်ပါယာ၏ အရှိန်အဝါကို သတိထားမိလာခဲ့သည်။

ဒုတိယအချိန်ကာလမှာ တိုကျိုဂါဝါဘာကူဖူ ခေတ်၏
နောက်ဆုံးနှစ်များအတွင်းဖြစ်သည်။ ယင်းကာလတွင် ဂျပန်နိုင်ငံသည်
အနောက်နိုင်ငံများ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမှုနှင့် အင်အားကြီးမားလာမှုကို
သတိထားမိလာခဲ့သည်။ ယင်းအချိန်ကာလများတွင် ဂျပန်လူမျိုးတို့သည်
'တိုင်ကာပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများ' နှင့် 'မေဂျီတော်လှန်ရေး' တို့အတွက်
ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုအများအပြားကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုစဉ်က
သူတို့ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည့် ပြဿနာများကို အောင်မြင်စွာ ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့ကြသည်။
ယင်းနှစ်ခုအနက် တိုင်ကာပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများအကြောင်းကို c အခန်း(၁)တွင်
တွေ့ရမည်ဖြစ်ပြီး မေဂျီတော်လှန်ရေးကို အခန်း(၂)၌ တွေ့ကြရမည်ဖြစ်သည်။
ယင်းအခန်းနှစ်ခန်းသည် ဂျပန်အရင်းရှင်ဝါဒအကြောင်း ဆွေးနွေးဝေဖန်ထားသည့်
အခန်း(၃) နှင့် အခန်း (၅) တို့၏ ပဏာမအခန်းများ ဖြစ်ပါသည်။

မေဂျီတော်လှန်ရေးခေတ်မှ စ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဂျပန်တို့၏
စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဖြစ်စဉ်ကို သုံးပုံခွဲနိုင်သည်။ အခန်း(၃)သည်
မေဂျီအစိုးရ၏ ဦးဆောင်ညွှန်ကြားမှုဖြင့် ဖြည်းဖြည်းမှန်မှန် ထူးထူးခြားခြား
တိုးတက်လာမှုကို ဖော်ပြသည်။ အချိန်ကာအားဖြင့် မေဂျီတော်လှန်ရေး
အစပြုကာလမှ ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးဆုံးသွားချိန်အထိ ဖြစ်သည်။ မေဂျီခေတ်တွင်
မသင်မနေရ ပညာရေးစနစ်သည် တိုကျိုဂါဝါခေတ်ကထက် ပိုမိုကျယ်ပြန့် လာသည်။
ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာသည်။

ရှေးခေတ်ဂျပန်နိုင်ငံ၌ အလွန်အရေးပါအရာရောက်ခဲ့သည့် 'ဆာမူရိုင်း'
ခေါ် စစ်သူရဲကောင်းလူတန်းစားသည် ကွန်ဖျူးရှပ် ဝါဒကို
ပိုမိုသိရှိထောက်ခံလာကြသည်။ ယင်းတို့၏ ထောက်ခံမှုသည် တိုးတက်သည်ထက်

တိုးတက်လာသည်။ ဤသို့ဖြင့် ယခင်က အစိုးရအဖွဲ့နှင့် အရေးပါအရာရောက်သည့် လူတစ်စု၏ ကွန်ပျူးရှပ်ဝါဒ၏ သဘောတရားသည် ဂျပန်တစ်မျိုးသားလုံး၏ သဘောတရားအဖြစ်သို့ ရောက်လာခဲ့သည်။

ဂျပန်တို့၏ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် အဆင့်မြင့်မြင့် ပညာတတ်မြောက်ရေးသည် လူတိုင်းအတွက် အရေးကြီးသော အရာတစ်ခုဖြစ်လာသည်။ အကယ်၍ တိုင်းပြည်ကို အခြားနိုင်ငံများနည်းတူ (အထူးသဖြင့် အနောက်တိုင်းနိုင်ငံများ နည်းတူ) အမှန်တစ်ကယ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လိုသည်ဆိုပါက မိမိလူမျိုးများအတွင်း၌ မြင့်မားသော ပညာရရှိရေးသည် အဓိကဟူသော အချက်ကို ဂျပန်အစိုးရက သဘောပေါက်လက်ခံလာကြသည်အထိ ကျင့်သုံးလာခဲ့သော ဇာတ်ခွဲခြားမှုစနစ်သည်လည်း ဆိတ်သုဉ်းပျောက်ကွယ်သွားသည်။

မေဂျီခေတ်တွင် အခြေတကျ တည်ရှိလာခဲ့သည့် အရင်းရှင်ဝါဒအပေါ်၌ ဂျပန်တို့မြင်ပုံသည် အနောက်တိုင်းနိုင်ငံများ၏ အမြင်နှင့် မတူ ၊ အနောက်တိုင်းအရင်းရှင်ဝါဒသည် လူတန်းစားအမြင်ရှိသည်။ အရင်းရှင်များနှင့် အလုပ်သမားများ၏ ကွဲပြားခြားနားမှုအမြင် ရှိသည်။ အရင်းရှင်များနှင့် အလုပ်သမားများ၏ ကွဲပြားခြားနားမှုအမြင်ဖြစ်သည်။ မေဂျီအစိုးရသည် ဇာတ်ခြားမှုစနစ်ကို အောင်မြင်စွာ ဖျက်သိမ်းပစ်နိုင်ခဲ့သည်။ သူတို့အနေဖြင့် ပထမဆုံး ခေတ်မှီပညာရေးစနစ်ကို တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ အစိုးရဌာနများတွင် တက္ကသိုလ်မှ ဘွဲ့ရလူငယ်များအား အလုပ်ခန့်ထားသည်။ မိသားစု၏ နောက်ခံသမိုင်းကို ရှေ့တန်းတင်ခြင်း မပြု ၊ အရည်အချင်းရှိလျှင် မည်သည့်မိသားစုကပဲ မွေးမွေး အလုပ်ဌာနများ၌ ခန့်ထားသည်။ ယနေ့ခေတ်ဂျပန်သည် အခြေခံဥပဒေနှင့် အုပ်ချုပ်သော ဘုရင့်အစိုးရ၏ အံ့ဩချီးကျူးဖွယ်ကောင်းလောက်အောင် ပြည့်ဝသည့်အရည်အချင်းများကို ဖြတ်သန်းလာခဲ့ရသည်။ အရည်အချင်းပြည့်ဝသော ခေါင်းဆောင်မှုအောက်တွင်

အံ့ဩဖွယ်ကောင်းလောက်အောင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာသည့်

စီးပွားရေးအခြေအနေကိုလည်း တွေ့မြင်ခဲ့ရ၏ ။

ဤစာအုပ်၏ အခန်း(၄)သည် စစ်တွင်းကာလအခြေအနေများကို ဖော်ပြ၍ အခန်း(၅) သည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးဆုံးသွားခဲ့သည့် ၁၉၄၅ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းများအတွင်း ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်များကို ဖော်ပြသည်။ စစ်အတွင်းကာလတွင် လင်္ကာဂိုဏ်းနှင့် စစ်တပ်က ကြီးစိုးခဲ့သည်။ ယင်းတို့၏ ကြံစိုးမှုသည် 'ပါးလ်ဟားဘား' Pearl Harbour ဟု လူသိများခဲ့သည့် 'ပုလဲဆိပ်ကမ်း' အား အသေခံ တိုက်ခိုက်သည့် တိုက်ပွဲပေါ်ပေါက်စေခဲ့၏ ။

ဤစာအုပ်၏ အခန်း(၄)သည် စစ်အတွင်းကာလအခြေအနေများကို ဖော်ပြ၍ အခန်း(၅) သည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးဆုံးသွားခဲ့သည့် ၁၉၄၅-ခုနှစ် နောက်ပိုင်းနှစ်များအတွင်း ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်များကို ဖော်ပြသည်။ စစ်အတွင်းကာလတွင် လင်္ကာဂိုဏ်းနှင့် စစ်တပ်က ကြီးစိုးခဲ့သည်။ ယင်းတို့၏ ကြံစိုးမှုသည် 'ပါးလ်ဟားဘား' 'Pearl Harbour' ဟု လူသိများခဲ့သည့် 'ပုလဲဆိပ်ကမ်း' အားအသေခံ တိုက်ခိုက်သည့် တိုက်ပွဲပေါ်ပေါက်စေခဲ့၏ ။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအပြီးတွင် ဂျပန်သည် အမေရိကန် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်အောက်သို့ ရောက်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း မူလကကျင့်သုံးခဲ့သည့် သဘောတရားမှာ ပျောက်မသွားပဲ ယနေ့အချိန်အထိ တည်တံ့လျှက်ပင်ရှိသည်။ ရှေးရိုးစဉ်လာအတိုင်း လိုက်နာခဲ့သော အယူအဆများ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ရှင်တိုဝါဒတို့၏ ထွန်းကားနေခဲ့သော ကွန်ဖျူးရှပ်ဝါဒ (ဂျပန်နည်း ဂျပန်ဟန်ကွန်ဖျူးရှပ် ဝါဒ) သည် ဆက်လက်တည်တံ့ခိုင်မြဲလျှက်ပင် ရှိသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း ဂျပန်အရင်းရှင်စနစ်သည် ယနေ့ခေတ်အထိ အမျိုးသားရေး ဆန်သော၊ ပြည်သူ့အကျိုးကို ကာကွယ်သော၊ ပုဂ္ဂလိကဝါဒဆန်ခြင်းကို ဆန့်ကျင်သောစနစ်အဖြစ် ရပ်တည်နေခဲ့သည်မှာ အဆန်းမဟုတ်တော့ပေ။ ဂျပန်တို့၏ သမိုင်းတွင် အဆိုးဆုံးကာလမှာ ဒုတိယ

ကမ္ဘာစစ်ကြီးထဲ ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ရသည့်ကာလနှင့် နိုင်ငံတွင်နယ်ချဲ့ဖက်ဆစ်စနစ်ကြီး လွှမ်းမိုးနေသည့် ကာလများဖြစ်သည်။ ယင်းကာလများတွင် ဂျပန်လူမျိုးတို့သည် အကျိုးစီးပွားများစွာ ပျက်စီးခဲ့ရ၏။ စစ်ကြီးပြီးဆုံးသွားပြီးနောက် ကာလတစ်လျှောက်လုံး ဂျပန်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး အခြေအနေသည် များစွာတိုးတက်လာခဲ့သည်။ သို့တစေလည်း ပုဂ္ဂလိကဝါဒနှင့် လစ်ဘရယ်ဝါဒ တို့သည် ယခုအချိန်အထိဂျပန်တို့နှင့် အလှမ်းဝေးနေဆဲဖြစ်သည်။

နောက်ဆုံးပြောရမည့် အချက်တစ်ချက်မှာ ဂျပန်နိုင်ငံတွင် ဘာသာရေးနှင့် ပက်သက်သော တော်လှန်မှုဟူ၍ လုံးဝမပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အကယ်၍ တစ်မျိုးသားလုံးနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်နေသော အရေးအခင်းကြီးများ ပေါ်ပေါက်လာသည့်အခါ သူတို့သည် ရှင်တိုဘာသာ၏ သဘောတရားများကို ကျင့်သုံးကာဆောင်ရွက်လေ့ရှိကြသည်။ သူတို့နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးတစ်ခေတ်တွင် ပြင်းထန်ကြီးမားသော အပြောင်းအလဲများ ဖြစ်ပေါ်လာပါကလည်း ကွန်ပျူရှပ်ဝါဒမှာ သဘောတရားများကို အလေးအနက်ထား၍ ကျင့်သုံးနေထိုင်ကြသည်။

ယင်းကဲ့သို့ နေထိုင်လုပ်ကိုင်ခြင်းအားဖြင့်သူတို့သည် သူတို့နိုင်ငံ ရင်ဆိုင်နေရသည့် ပြဿနာများကို သဘောတရားရေးဆိုင်ရာ အင်အားများသုံး၍ ဖြေရှင်းကြသည်။ အမှန်စစ်စစ်တွင်လည်း လိုအပ်သလို ပြုပြင်ပြောင်းလဲ၍ ရသော သူတို့၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို များစွာအထောက်အကူပြုလျက် ရှိသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံ၏ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု များသည် ဘာသာအယူဝါဒတစ်ခုတည်းက အထောက်အကူပြု၍ တိုးတက်လာခြင်းမဟုတ်ပေ။